



vlaams netwerk  
van verenigingen  
waar armen  
het woord  
nemen

onder andere(n)

**Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen vzw**  
Aromagebouw / Vooruitgangstraat 323 bus 6 (3<sup>de</sup> verdieping) / 1030 Brussel /  
tel. 02-204 06 50 / fax. 02-204 06 59  
info@vlaams-netwerk-armoede.be / <http://www.vlaams-netwerk-armoede.be>

---

**Memorandum**  
**Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen**  
**Vlaamse verkiezingen 2009**

---

VZW

<b>INLEIDING .....</b>	<b>4</b>
<b>HOOFDSTUK 1: Een sterk armoedebestrijdingsbeleid .....</b>	<b>5</b>
Beleidsverschrijdende maatregelen .....	5
Een sterk coördinerende minister armoedebestrijding .....	5
De ontwikkeling en implementatie van een goed werkende armoedetoets .....	5
Meer vormingen over de leefwereld van mensen in armoede voor dienstverlenende organisaties .....	5
Investerings in een juiste beeldvorming over mensen in armoede .....	6
Stimuleren van verenigingen om meer aandacht te hebben voor senioren, allochtonen, personen met een handicap, thuislozen en mensen zonder papieren .....	6
Het jaar 2010: verspreid de eigen good practices .....	7
<b>HOOFDSTUK 2: Participatie.....</b>	<b>8</b>
Een stijging van de middelen van het armoededecreet met 50%.....	8
Een participatieproces op maat voor mensen in armoede en verenigingen binnen het lokaal sociaal beleid ....	9
Aandacht door de overheid voor niet-elektronische dienstverlening .....	9
Een effectief Vlaams e-inclusiebeleid .....	9
<b>HOOFDSTUK 3: Maatschappelijke dienstverlening .....</b>	<b>10</b>
De uitbouw van Modern-dienstverlening in heel Vlaanderen.....	10
De automatische toekenning van bepaalde rechten .....	10
Eén Rechtenverkenner die alle premies en rechten bundelt .....	10
Meer aandacht voor preventie van thuisloosheid in de reguliere hulpverlening .....	10
Investerings in de basismobiliteit van mensen in armoede.....	11
<b>HOOFDSTUK 4: Gezin .....</b>	<b>12</b>
De uitwerking van een systeem van voorrangregels inzake kinderopvang .....	12
Bewaken invulling sociale functie en kwaliteit van de kinderopvang.....	12
Investerings in initiatieven die voorkomen dat jongeren binnen de Integrale Jeugdhulp belanden .....	12
De organisatie en de erkenning van goede gezinsondersteuning .....	13
De wegwerking van de wachtlijsten binnen crisisopvang .....	13
Een afstemming tussen welzijn en jeugd.....	13
<b>HOOFDSTUK 5: Cultuur, sport en vrije tijd .....</b>	<b>14</b>
De invoering van een algemene vrijetijdskaat .....	14
De ondersteuning van de toeleiding naar cultuur, sport en vrije tijd .....	14
Ruimte voor laagdrempelige en duurzame sociaal-artistieke projecten .....	15
Het meer toegankelijk maken van sport.....	15
Een grondige evaluatie en eventuele bijsturing van het participatiedecreet .....	16
Een gedeelde visie op vakantieparticipatie .....	16
<b>HOOFDSTUK 6: Inkomen en recht .....</b>	<b>17</b>
Basisrechten moeten onvoorwaardelijk gegarandeerd worden .....	17
De opname van 'budgetbeheer' in het lessenpakket van alle richtingen in het secundair onderwijs.....	17
De aanpak van de wachtlijsten inzake schuldbemiddeling bij OCMW's en CAW's .....	17
Begeleiding tijdens en na de collectieve schuldenregeling .....	17
Afstemming met andere beleidsniveaus op vlak van schulden .....	18
<b>HOOFDSTUK 7: Onderwijs.....</b>	<b>19</b>
De opname van 'kennis in armoede' in de basiscompetenties van de leerkrachten .....	19
De ondersteuning van ouders en leerlingen door vertrouwensfiguren / brugfiguren .....	19
Betaalbaar secundair onderwijs door het invoeren van een studietoelagesysteem op maat.....	19
De automatisch toekenning van studietoelagen .....	20
Grote betrokkenheid van ouders bij het schoolgebeuren van hun kinderen. ....	20
Het verspreiden van goede praktijkvoorbeelden rond basiseducatie.....	20
<b>HOOFDSTUK 8: Werkgelegenheid en sociale economie .....</b>	<b>21</b>
Kwalitatieve duurzame jobs op maat .....	21
Geen schorsingen zonder verdere begeleiding en zonder andere inkomensgarantie .....	22
Verdere initiatieven rond integrale trajecten voor mensen in armoede .....	22
Administratieve vereenvoudiging.....	22
Recht op ontwikkeling .....	23
<b>HOOFDSTUK 9: Huisvesting .....</b>	<b>24</b>
Voldoende kwaliteitsvolle betaalbare woningen in Vlaanderen.....	24
De stimulatie van lokale besturen inzake woonbegeleiding .....	25
Optreding tegen leegstand en verkrotting .....	26
Maatregelen bij een staatshervorming .....	26
<b>HOOFDSTUK 10: Energie.....</b>	<b>28</b>

De benadering van energie als een basisrecht .....	28
Energiescans met garanties voor meer mensen .....	28
Vrij beschikbare budgetmeters met voldoende oplaadpunten .....	28
De creatie en de stimulatie van een lokaal sociaal energiebeleid .....	28
Wijder verspreiden en stimuleren van een aantal goede praktijkvoorbeelden .....	29
Energiebesparende maatregelen voor huurders in armoede.....	29
Garanderen dat de lac's een sociaal onderzoek voeren en de dossiers niet gewoon administratief afhandelen .....	29
<b>HOOFDSTUK 11: Gezondheid .....</b>	<b>30</b>
Een structurele erkenning en subsidiëring van wijkgezondheidscentra .....	30
Acties rond de gezondheidsrechten van mensen in armoede.....	30
De campagnes rond gezonde voeding en beweging zijn het structurele doe-processen .....	31
Structurele aanpak van de toegang tot gezonde voeding.....	31
Een meer laagdrempelige geestelijke gezondheidszorg met aandacht voor nazorg.....	32
Wegwerking van de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg.....	32
Er is meer nodig dan gratis borstkankerscreenings.....	32
De Vlaamse zorgverzekering via de algemene Vlaamse middelen .....	33

## INLEIDING

In het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen werken een vijftigtal verenigingen samen met het uiteindelijke doel armoede en sociale uitsluiting uit te bannen. In de verenigingen staan mensen die in armoede leven centraal. Zij nemen er op alle niveaus het woord. De verenigingen gaan actief op zoek naar mensen die in armoede leven om hen te betrekken bij de werking, hen het woord te geven, te ondersteunen om meer greep te krijgen op hun eigen situatie en in actie te komen tegen maatschappelijke onrechtvaardigheden. Het Vlaams Netwerk ondersteunt op actieve wijze de verenigingen. Ook de onderlinge uitwisseling van ervaringen, visies, succesverhalen en leerprocessen tussen de verenigingen is een belangrijke opdracht voor het Vlaams Netwerk.

In juni 2009 vinden er nieuwe Vlaamse verkiezingen plaats. Met de 49 verenigingen waar armen het woord nemen binnen het Vlaamse Netwerk werd tot een ambitieus maar noodzakelijk memorandum gekomen voor de komende Vlaamse Regering. **Dit memorandum is voor het Vlaams Netwerk de basis voor het nieuwe Vlaamse Actieplan Armoedebestrijding van de nieuwe regering.**

Dit memorandum is opgebouwd volgens de tien grondrechten (cfr. het Algemeen Verslag over de Armoede van 1994). Naast een aantal belangrijke maatregelen in hoofdstuk 1 werd ook het recht op energie hieraan toegevoegd. De grondrechten inkomen en recht werden samengebundeld gezien de bevoegdheden hier vooral federaal liggen.

## HOOFDSTUK 1: EEN STERK ARMOEDEBESTRIJDINGSBELEID

### BELEIDSOVERSCHRIJDENDE MAATREGELLEN

Sedert enkel decennia is geweten dat armoede een complex multidimensioneel gegeven is en dat oplossingen dus ook op meerdere terreinen tegelijk gezocht moeten worden. Daarom willen we met dit memorandum de nadruk leggen op maatregelen die de verschillende beleidsdomeinen overbruggen. Indien men de schotten tussen domeinen en ministers aanhoudt, zal er in belangrijke armoedekwesties opnieuw weinig vooruitgang geboekt worden. Beleidsoverschrijdende maatregelen verdienen extra aandacht. In dit memorandum geven we ze weer in kleur.

- *MEER BELEIDSOVERSCHRIJDENDE MAATREGELLEN OP VLAK VAN ARMOEDEBESTRIJDING IN HET VOLGENDE VLAAMSE REGEERAKKOORD*

### EEN STERK COÖRDINERENDE MINISTER ARMOEDEBESTRIJDING

Tijdens de vorige beleidsperiodes was de minister van welzijn coördinerend bevoegd voor armoedebestrijding. Voor heel wat zaken, onder andere beleidsoverschrijdende maatregelen, is deze minister afhankelijk van de goodwill van zijn collega-ministers. Coördineren betekent vandaag de dag dan ook te vaak het verzamelen van alle beleidsacties van collega-ministers. Om armoedebestrijding echt aan te pakken op regeringsniveau dient de coördinerend minister armoedebestrijding meer armslag te krijgen ten aanzien van zijn collega's op vlak van armoedebestrijdende maatregelen. Zo kan er een sterkere sturing ontstaan om de uitvoering van noodzakelijke domeinoverschrijdende maatregelen effectief te realiseren.

- *MEER ARMSLAG TEN OPZICHTE VAN COLLEGA-MINISTERS VOOR DE COÖRDINERENDE MINISTER ARMOEDEBESTRIJDING*

### DE ONTWIKKELING EN IMPLEMENTATIE VAN EEN GOED WERKENDE ARMOEDETOETS

De armoedetoets in Vlaanderen is sinds 2004 van kracht en werd geïntegreerd binnen de RIA (Reguleringsimpactanalyse). Bedoeling van de armoedetoets is dat er voor alle nieuwe regelgeving en beslissingen nagegaan wordt welke impact dit heeft op vlak van het bestrijden van armoede. Deze toets is wenselijk om ook ervoor te zorgen dat er door nieuwe regelgeving of beslissingen geen nieuwe of extra kloven worden gecreëerd in de samenleving.

Deze armoedetoets is echter momenteel niet formeel en niet verplicht. In praktijk betekent dit dat deze slechts heel uitzonderlijk wordt toegepast. Bovendien is het niet echt duidelijk hoe deze toets gebruikt moet worden. We pleiten dan ook voor het inhoudelijk uitwerken, invoeren en verplichten van een goede armoedetoets.

- *UITWERKEN, INVOEREN EN VERPLICHT MAKEN VAN EEN GOED WERKENDE ARMOEDETOETS*

### MEER VORMINGEN OVER DE LEEFWERELD VAN MENSEN IN ARMOEDE VOOR DIENSTVERLENENDE ORGANISATIES

Armoede is een complex gegeven en is meer dan geen inkomen hebben. Armoede zorgt ook voor een sterke psychologische belasting en kwetsbaarheid; de stress van het leven in armoede heeft vaak een zware impact op heel wat terreinen. Ondanks het grote aanbod van diensten en hulpverleners hebben mensen het gevoel dat ze nergens terecht kunnen omdat ze vaak op onbegrip botsen. Hulpverleners, consulenten, leerkrachten, directeurs van

organisaties en instellingen, ... kennen vaak de leefwereld van mensen in armoede onvoldoende, hoewel ze geregeld in contact komen met mensen in armoede.

Vorming aan hulpverleners, consultants, gezondheidsverstrekkers, welzijnsdiensten, mutualiteiten, vakbonden, artsen, psychologen, leerkrachten, directeurs, ... is van groot belang om meer inzicht te krijgen in de leefwereld van mensen die in armoede leven. Ook de bestaande uitsluitingsmechanismen en de gevolgen daarvan op het leven van mensen in armoede moeten aan bod komen. De expertise van verenigingen waar armen het woord nemen moet hiervoor nog meer worden ingezet (bv. via projecten als Armoede In-Zicht [www.armoede-in-zicht.be](http://www.armoede-in-zicht.be) en Bindkracht [www.bindkracht.be](http://www.bindkracht.be)). Deze initiatieven verdienen dan ook ondersteuning om deze taak waar te maken.

➤ *STRUCTURELE ONDERSTEUNING VAN VORMINGEN OVER DE LEEFWERELD VAN MENSEN IN ARMOEDE*

### **INVESTERINGEN IN EEN JUISTE BEELDVORMING OVER MENSEN IN ARMOEDE**

In de maatschappij leeft weer sterker het individueel schuldmodel als mensen denken over armoede: "het is allemaal hun eigen schuld", "ze moeten maar werk zoeken en dan is het opgelost", ... Deze beeldvorming heeft gevolgen voor de aanpak van armoedebestrijding en het draagvlak hiervoor. Het is daarom uiterst noodzakelijk dat de Vlaamse regering investeert in het creëren van een juiste beeldvorming over armoede.

Die aandacht voor beeldvorming kan ondermeer via de beheersovereenkomst met de VRT geregeld worden. Ook het creëren en verspreiden van een vormingspakket over armoede voor journalisten en het geven van vorming aan journalisten moet ondersteund worden door de Vlaamse overheid.

- *INVESTERINGEN IN EEN JUISTE BEELDVORMING OVER MENSEN IN ARMOEDE VIA DE MEDIA, ONDERMEER VIA DE BEHEERSOVEREENKOMST MET DE VRT*
- *ONDERSTEUNING OM EEN VORMINGSPAKKET ARMOEDE TE ONTWIKKELEN EN AAN TE BIEDEN AAN JOURNALISTEN*

### **STIMULEREN VAN VERENIGINGEN OM MEER AANDACHT TE HEBBEN VOOR SENIOREN, ALLOCHTONEN, PERSONEN MET EEN HANDICAP, THUISLOZEN EN MENSEN ZONDER PAPIEREN**

In het vorige Vlaams Actieplan Armoedebestrijding zaten weinig aanknopingspunten naar een aantal belangrijke groepen in deze samenleving die ook heel sterk met armoede geconfronteerd worden. Eén van de redenen hiervoor is dat basiswerkingen op vlak van armoede voor deze groepen te weinig uitgebouwd en ondersteund zijn, waardoor er ook weinig signalen en oplossingen vanuit ervaringskennis geformuleerd worden aan de Vlaamse overheid. Het is dan ook noodzakelijk om specifiek te investeren in het samenbrengen van de ervaringskennis van deze groepen om te komen tot heel specifieke beleidsacties op vlak van armoedebestrijding voor deze groepen. Hiervoor moet de nodige tijd voorzien worden en de nodige stimulansen voorzien worden. Het is dan ook noodzakelijk dat verenigingen waar armen het woord nemen hierin gestimuleerd worden, zodat dit meegenomen kan worden binnen de reeds bestaande beleidsdialoog op vlak van armoede.

Bovendien en heel cruciaal leert de huidige praktijk ons dat groepen als mensen zonder papieren en daklozen dikwijls geen toegang hebben tot een aantal basisrechten (gezondheid, wonen, ...). Dit moet structureel aangepakt worden.

Tot slot is er op vlak van thuisloosheid in Vlaanderen nood aan een duidelijke visie en plan om hier echt werk van te maken.

- *STIMULEREN VAN VERENIGINGEN EN ORGANISATIES IN HET SAMENBRENGEN VAN ERVARINGSKENNIS OP VLAK VAN ARMOEDE BIJ SENIOREN, PERSONEN MET EEN HANDICAP, THUISLOZEN, ALLOCHTONEN EN MENSEN ZONDER PAPIEREN*
- *DE UITVOERING VAN EEN AANTAL BELEIDSACTIES DIE DOOR DE BASIS GEFORMULEERD WORDEN.*
- *DE TOEGANG VERZEKEREN TOT EEN AANTAL BASISRECHTEN VOOR GROEPEN ALS MENSEN ZONDER PAPIEREN EN THUISLOZEN*
- *EEN DUIDELIJKE VISIE EN PLAN OP VLAK VAN THUISLOOSHEID*

### **HET JAAR 2010: VERSPREID DE EIGEN GOOD PRACTICES**

Het jaar 2010 is door de Europese Commissie uitgeroepen tot jaar tegen de armoede. Tevens bekleedt België in het 2<sup>e</sup> semester van 2010 het voorzitterschap van de Europese Unie. Vlaanderen is momenteel een voorloper in Europa: enerzijds op vlak van participatie van mensen in armoede aan het beleid via de verenigingen waar armen het woord nemen en het Vlaams Netwerk, en anderzijds via de ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting. Vlaanderen zou daarom in 2010 andere Europese lidstaten moeten laten kennismaken met dit beleid in een breed seminarie, waar naast de vertegenwoordigers van de lidstaten ook de nationale netwerken armoedebestrijding van de diverse landen (dit zijn alle leden van het European Anti Poverty Network) aanwezig zijn.

- *DE ORGANISATIE VAN EEN BREED SEMINARIE IN 2010 WAAR ANDERE EUROPESE LANDEN EN HUN ARMOEDENETWERKEN KUNNEN KENNISMAKEN MET HET VLAAMSE ARMOEDEBELEID*

## HOOFDSTUK 2: PARTICIPATIE

### EEN STIJGING VAN DE MIDDELEN VAN HET ARMOEDEDECREET MET 50%

De middelen van het armoededecreet voor het Vlaams Netwerk stegen in de huidige Vlaamse legislatuur van 1,2 miljoen euro naar 2,1 miljoen euro. Er is echter nog heel veel werk aan de winkel op vlak van armoedebestrijding. Voor de volgende legislatuur vragen wij daarom een stijging van de middelen binnen dit decreet met 50%. Dit omwille van volgende redenen:

- Er is nood aan een uitbreiding van het aantal erkende verenigingen waar armen het woord nemen in Vlaanderen. Er zijn momenteel nog heel wat blinde vlekken in Vlaanderen. Bovendien zijn er op sommige van deze plaatsen reeds zelf organisaties vragende partij om erkend te worden als vereniging waar armen het woord nemen. Naast nieuwe input voor het beleid en organisaties, zal dit concreet ook heel wat mensen in armoede op het terrein versterken. Verenigingen worden vaak aanzien als de enige plaats waar mensen uit hun isolement treden en contact met de samenleving hebben.
- Er is nood aan het optrekken van de subsidiëring van de reeds erkende verenigingen waar armen het woord nemen. Deze verenigingen worden momenteel intensief gecontacteerd door verschillende overheden en organisaties voor input, participatie, vertegenwoordiging in raden, ... Het is dan ook noodzakelijk om te blijven investeren zodat de ervaringskennis en oplossingen van mensen in armoede één van de basispijlers blijft binnen de armoedebestrijding. Het Vlaams Netwerk pleit daarom voor sterke verenigingen en hiervoor is er naast een sterke vrijwilligerswerking ook een professionele omkadering nodig en onontbeerlijk. Daarenboven is het noodzakelijk dat de samenwerkingsverbanden van verenigingen waar armen het woord nemen ook een erkenning en subsidiëring krijgen via het armoededecreet. Bij de decreetswijziging van 2008 werd dit niet opgenomen, terwijl deze samenwerkingsverbanden op het terrein hun meerwaarde reeds sterk aangetoond hebben.
- Het stimuleren van verenigingen om meer aandacht te hebben voor groepen als thuislozen, senioren,... (zie hoofdstuk1)
- De vraag naar opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting is in Vlaanderen heel sterk. Het is dan ook noodzakelijk om te investeren in een goede omkadering zowel tijdens de opleiding als tijdens de tewerkstelling van de ervaringsdeskundigen.

De nadruk ligt hierbij op het investeren van deze middelen voor structurele zaken. De mogelijkheid van tijdelijke projecten binnen het armoededecreet moet blijven bestaan, maar mag jaarlijks slechts 10% van de middelen van het armoededecreet in beslag nemen. Hiermee moeten vernieuwende projecten hun kans krijgen.

Voor de coördinatie door het Vlaams Netwerk zelf vragen wij versterking vanuit een aantal ministers binnen hun terrein zelf. Momenteel investeert de minister van cultuur en de minister van onderwijs reeds heel specifiek in het Vlaams Netwerk om de ervaringskennis op dat terrein naar boven te halen, verenigingen op dat terrein te ondersteunen en de dialoog met organisaties aan te gaan. Ook andere ministers, zoals bijvoorbeeld op vlak van wonen, werkgelegenheid en gezondheid, zouden dit moeten doen.

- *EEN STIJGING VAN DE MIDDELEN VOOR HET ARMOEDEDECREET MET 50% TIJDENS DE NIEUWE VLAAMSE LEGISLATUUR*

- *DE ERKENNING EN SUBSIDIËRING VAN SAMENWERKINGSVERBANDEN VAN VERENIGINGEN IN HET DECREET OPNEMEN*
- *MAXIMUM 10% VAN DE MIDDELEN VOORZIEN DOOR HET ARMOEDEDECREET GAAN NAAR TIJDELIJKE PROJECTEN*
- *INVESTERING VANUIT EEN AANTAL SPECIFIEKE BEVOEGDHEDEN (WONEN, GEZONDHEID, WERKGELEGENHEID, ...) IN HET VLAAMS NETWERK (ZOALS DIT VOOR ONDERWIJS EN CULTUUR NU AL HET GEVAL IS)*

### **EEN PARTICIPATIEPROCES OP MAAT VOOR MENSEN IN ARMOEDE EN VERENIGINGEN BINNEN HET LOKAAL SOCIAAL BELEID**

Het decreet op het Lokaal Sociaal Beleid stelt zich tot doel het overleg tussen gemeenten, ocmw's en particuliere partners zoals de verenigingen waar armen het woord nemen, te stimuleren. In een aantal gemeenten creëert dit een positieve dynamiek, in andere blijven participatie en overleg veeleer dode letter. Maar ook waar die participatie wel gestalte krijgt, gaat het vaak om een beperkte inspraak in de planningsfase. In de uitvoering en evaluatie worden de verenigingen nog te weinig betrokken. Ook de snelheid waarop verenigingen moeten reageren op voorstellen, ligt vaak veel te hoog waardoor er onrealistische verwachtingen ontstaan. Een duidelijk engagement voor een volgehouden proces op maat van mensen in armoede en de verenigingen, ontbreekt vaak. We pleiten er dan ook voor dat de Vlaamse overheid extra inspanningen doet om gemeenten te stimuleren om een dergelijk engagement aan te gaan

- *HET STIMULEREN VAN GEMEENTEN TOT EEN DUIDELIJK ENGAGEMENT VOOR EEN VOLGEHOUDEN PARTICIPATIEPROCES OP MAAT VAN MENSEN IN ARMOEDE EN DE VERENIGINGEN*

### **AANDACHT DOOR DE OVERHEID VOOR NIET-ELEKTRONISCHE DIENSTVERLENING**

Aangezien de digitale wereld niet voor iedereen een mogelijkheid is, moet er bij de overheid blijvend geïnvesteerd worden in niet-elektronische dienstverlening (telefoon, loket, via post, ...). Er zijn immers nog steeds heel veel mensen zonder PC.

- *GARANTIE DAT ALLE DIENSTVERLENING NAAR DE BURGER OOK VIA NIET-ELEKTRONISCHE WEG BESCHIKBAAR BLIJFT*

### **EEN EFFECTIEF VLAAMS E-INCLUSIEBELEID**

De Vlaamse overheid dient op de verschillende beleidsterreinen, niet enkel binnen het activeringsbeleid, rekening te houden met het gegeven dat de groepen die al een groter risico hebben om uitgesloten te worden in de maatschappij door de digitale kloof nog meer uitgesloten worden. Er is immers een verdieping van de digitale kloof bezig. Er zijn verschillen ontstaan op vlak van toegang, gebruik en kwaliteit van het gebruik. Deze verschillen hebben een heel grote impact op mensen in armoede.

Naast het garanderen van de toegang tot computer en internet voor mensen in armoede via toegankelijke plaatsen en het continueren en uitbreiden van allerlei e-inclusieprojecten, willen we een betere coördinatie en samenwerking tussen verenigingen, organisaties en overheden die bezig zijn met digitale inclusie.

- *HET WERKEN AAN HET VERKLEINEN VAN DE DIGITALE KLOOF VANUIT DE OVERHEID MAG NIET ENKEL GEBEUREN BINNEN HET ACTIVERINGSBELEID*
- *INSPANNINGEN OP VLAK VAN TOEGANKELIJKHEID VOOR EEN COMPUTER EN INTERNET*
- *CONTINUERING EN UITBREIDING VAN DE E-INCLUSIEPROJECTEN IN VLAANDEREN*
- *DE REALISATIE VAN EEN BELEID ROND DIGITALE INCLUSIE DAT GOED AFGESTEMD IS MET ANDERE OVERHEDEN, VERENIGINGEN EN ORGANISATIES*

## HOOFDSTUK 3: MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

### DE UITBOUW VAN MODEM-DIENSTVERLENING IN HEEL VLAANDEREN

Mensen in armoede worden vaak van het kastje naar de muur gestuurd door verschillende dienstverleningsinstanties. Daarnaast weten verschillende diensten dikwijls ook niet van elkaar en worden er daardoor soms tegenstrijdige wegen uitgetekend. Bovendien is het voor "multiproblemsituaties" sowieso beter om een gezamenlijke aanpak met alle dienstverleningsinstanties uit te tekenen. Dit uiteraard in overleg met de betrokken bezoeker zelf. Concreet betekent dit dat de bezoeker zijn/haar verhaal slechts 1 maal hoeft te doen bij één van de diensten, en dat er daarna samen met de vertrouwenspersoon bekeken wordt welke stappen er op welke terreinen kunnen gezet worden. Alle dienstverlenende instanties werken achter de schermen en via geregeld overleg mee aan een zelfde traject voor deze bezoeker, in samenspraak met de bezoeker.

- *DE VOLGENDE VLAAMSE REGERING ZET PROEFPROJECTEN ROND MODEMDIENSTVERLENING OP IN ALLE VLAAMSE PROVINCIES, MET BETROKKENHEID VAN DOELGROEPORGANISATIES.*
- *BINNEN DEZELFDE LEGISLATUUR ZET DE VLAAMSE REGERING DE PROJECTEN NA EVALUATIE OM IN EEN STRUCTUREEL KADER VOOR HEEL VLAANDEREN.*

### DE AUTOMATISCHE TOEKENNING VAN BEPAALDE RECHTEN

Door verschillende drempels bereiken een aantal heel goede maatregelen (studietoelagen, recht op vrijstelling van een aantal betalingen, OMNIO-statuut, ...) net niet die mensen waarvoor ze bedoeld zijn. Het is dan ook noodzakelijk dat de overheid een groot onderzoek opzet, met participatie van doelgroepenorganisaties, over welke rechten automatisch kunnen toegekend worden. Na afloop van dit onderzoek dient dit voor een aantal rechten tijdens dezelfde legislatuur in de praktijk gebracht te worden.

- *HET OPZETTEN VAN EEN ONDERZOEK NAAR HET AUTOMATISCH TOEKENNEN VAN RECHTEN DOOR DE VLAAMSE OVERHEID, MET BETROKKENHEID VAN DOELGROEPORGANISATIES*
- *HET AUTOMATISCH TOEKENNEN VAN EEN AANTAL RECHTEN BINNEN DE TERMIJN VAN DE LEGISLATUUR*

### EÉN RECHTENVERKENNER DIE ALLE PREMIES EN RECHTEN BUNDELT

In de vorige legislatuur werd [www.rechtenverkenner.be](http://www.rechtenverkenner.be) gecreëerd. Daarnaast ontstonden redelijke recent ook [www.werk.be](http://www.werk.be), [www.premiezoeker.be](http://www.premiezoeker.be), ... Het is noodzakelijk dat er 1 geïntegreerde website komt waarop de rechten en mogelijke premies voor iedere individuele persoon kunnen gezien worden. Zo kunnen hulpverleners in samenspraak met de cliënt werk maken van het actief toekennen van rechten.

- *EÉN RECHTENVERKENNER DIE ALLE PREMIES EN RECHTEN BUNDELT*

### MEER AANDACHT VOOR PREVENTIE VAN THUISLOOSHEID IN DE REGULIERE HULPVERLENING

Heel wat uitsluitingsmechanismen in de organisatie van de hulpverlening maken dat met name mensen die reeds institutioneel kwetsbaar zijn, in een situatie van thuisloosheid terechtkomen. Die uitsluitingsmechanismen hebben onder meer te maken met het hokjesdenken en de schotten die er zijn tussen de verschillende sectoren, de gerichtheid op resultaat gemeten in aantallen waardoor het loont om de "makkelijkere gevallen" te helpen en men gaat afromen, enzovoort.

- *MEER AANDACHT VOOR PREVENTIE VAN THUISLOOSHEID IN DE REGULIERE HULPVERLENING*

- *INVENTARISEREN VAN UITSLUITINGSMECHANISMEN BINNEN DE REGULIERE HULPVERLENING EN CONCRETE MAATREGELEN NEMEN OM DEZE TEGEN TE GAAN.*

### **INVESTERINGEN IN DE BASISMOBILITEIT VAN MENSEN IN ARMOEDE**

Het al dan niet mobiel zijn kan een enorm effect hebben op het netwerk van sociale uitsluitingen die mensen in armoede ondervinden. Basismobiliteit als dusdanig is enorm belangrijk om te kunnen deelnemen aan de samenleving, 'er' te kunnen zijn, 'erbij' te kunnen horen, zowel letterlijk, fysiek als figuurlijk. Mensen in armoede leven vaak in isolement, en hebben naast een aantal sociale hefbomen ook de materiële infrastructuur nodig om dat isolement, die kloof tussen het en de buitenwereld te kunnen overbruggen.

- *UITBREIDING VAN DE WERKING VAN FIETSPUNT MET EEN EXPLICIETERE AANDACHT VOOR MENSEN IN ARMOEDE, BIJVOORBEELD DOOR HET TER BESCHIKKING STELLEN VAN EEN FIETS EN EEN SLOT, HET TEGEN GEREDUCEERDE PRIJS AANBIEDEN VAN ONDERHOUD, ...*
- *GRATIS NUMMER VOOR HET CONTACTEREN VAN DE BELBUS.*
- *ER MOET GEÏNVESTEERD WORDEN IN VORMING OVER 'HOE MAAK IK GEBRUIK VAN HET OPENBAAR VERVOER'. EEN DERGELIJKE VORMING DIENT ZEKER EEN STERK PRAKTIJKLUIK TE BEVATTEN. DIT KAN OOK KANSEN BIEDEN AAN DOELGROEPWERKNEMERS, EEN AANTAL ONDER HEN ZIJN IMMERS WEL ERG VERTROUWD MET HET OPENBAAR VERVOER, MAAR KENNEN TEGELIJK DE LEEFWERELD VAN MENSEN IN ARMOEDE EN DE ANGSTEN EN DREMPELS DIE ERMEE GEPAARD GAAN. EEN JAARABONNEMENT VOOR CURSISTEN KAN EEN EXTRA MOTIVATIE EN DE KANS OM PRAKTIJKERVARING OP TE DOEN BETEKENEN.*

## HOOFDSTUK 4: GEZIN

### **DE UITWERKING VAN EEN SYSTEEM VAN VOORRANGSREGELS INZAKE KINDEROPVANG**

Er is nog steeds een groot tekort aan kinderopvang in Vlaanderen. De overheid moet de consequenties dragen van het beleid. Als de overheid activering en inburgering belangrijk vindt, dan moet het aanbod van kinderopvang drastisch verhoogd worden en moet de toegang voor de mensen in armoede gegarandeerd worden. We vinden het belangrijk dat goede voorrangsregels worden uitgewerkt voor mensen in armoede. Er moeten ook systematisch plaatsen worden opengelaten om, binnen het te beperkte aantal plaatsen, te zorgen dat een aanbod kan gedaan worden naar die ouders en kinderen die het minst gemakkelijk toegang krijgen tot kinderopvang.

- *HET WEGWERKEN VAN HET TEKORT AAN KINDEROPVANG IN VLAANDEREN*
- *HET UITWERKEN VAN EEN SYSTEEM VAN GOEDE VOORRANGSREGELS EN HET OPENHOUDEN VAN PLAATSEN VOOR MENSEN IN ARMOEDE*

### **BEWAKEN INVULLING SOCIALE FUNCTIE EN KWALITEIT VAN DE KINDEROPVANG**

De invulling van de sociale functie binnen de kinderopvang moet worden bewaakt en verder uitgewerkt. Er is ook nood aan opvang als ontlasting voor niet-werkende ouders. Er zijn extra plaatsen nodig voor mensen die geactiveerd worden en naar opleiding of tewerkstelling doorgroeien. Door het algemeen tekort wordt de kinderopvang nu voor de keuze gezet van kinderopvang voor moeder of vader in opleiding of kinderopvang voor gezin in armoede, dit is een oneigenlijke keuze.

Kwaliteit van de kinderopvang moet gegarandeerd worden om uitsluitingsprocessen niet reeds van in de kindertijd te laten van start gaan. Daarvoor is bijkomende zorg en aandacht nodig. Die extra investering vanuit de kinderopvang moet financieel gewaardeerd worden. Om te vermijden dat de processen van uitsluiting niet beginnen van heel jongs af aan is het belangrijk om veel belang te hechten aan bijkomende vorming rond de binnenkant van armoede en hoe mensen in armoede kinderopvang ervaren. Bij de verdere uitwerking van de sociale functie zal dit belangrijk zijn.

- *HET VERDER UITWERKEN EN STIMULEREN VAN DE SOCIALE FUNCTIE EN KWALITEIT VAN KINDEROPVANG*

### **INVESTERINGEN IN INITIATIEVEN DIE VOORKOMEN DAT JONGEREN BINNEN DE INTEGRALE JEUGDHULP BELANDEN**

Er dienen meer initiatieven ondersteund te worden die vermijden dat jongeren binnen de Integrale Jeugdhulp belanden, zowel binnen als buiten de hulpverlening. We vragen hierin een verdere uitwerking en ondersteuning van initiatieven zoals steungezinnen (ook na 12 jaar), integrale gezinsondersteuning, een goede ontwikkeling van de opvoedingswinkels, vertrouwenspersonen, werkingen binnen de verenigingen waar armen het woord nemen, vrije tijdsinitiatieven, ... Daarnaast vragen we ook meer afstemming en samenwerking tussen preventieve initiatieven binnen en buiten de Integrale Jeugdhulp. We vragen een visie, zonder hiervoor veel kaders of structuren te gaan maken en zonder dat dit een aparte sector wordt van en/of een inrijpoort wordt voor de Integrale Jeugdhulp.

- *VERDER EN MEER INVESTEREN IN INITIATIEVEN DIE VOORKOMEN DAT JONGEREN BINNEN DE INTEGRALE JEUGDHULP BELANDEN*

### **DE ORGANISATIE EN DE ERKENNING VAN GOEDE GEZINSONDERSTEUNING**

Ouders en kinderen hebben nood aan goede ondersteuning bij sleutelmomenten in de relatie tussen ouder en kind. Het is op deze sleutelmomenten dat er een verhoogd risico is dat er een afstand ontstaat tussen ouders en kind. Alle (hulpverlenende) organisaties (CLB, school, MPI, CAW, OCMW,...) die in contact komen met het gezin zouden zeer gevoelig moeten zijn voor deze sleutelmomenten en in staat moeten zijn om de nodige ondersteuning aan het gezin in zijn totaliteit te bieden. Ook is het heel belangrijk dat deze organisaties meteen kunnen helpen/ondersteunen/adviseren. Een succesvoorwaarde tot een goede gezinsondersteuning is een goede vertrouwensband tussen de ondersteuner en het gezin. Elk gezin, zowel de ouders als het kind, moet zijn eigen ondersteuner, vertrouwenspersoon, consulent, gezinsbegeleider, ... kunnen kiezen. Vandaar dat wij pleiten voor de organisatie van (of erkenning van vormen van) gezinsondersteuning voor het volledige traject dat het gezin aflegt, onafhankelijk van sectoren, maar binnen het initiatief dat het vertrouwen krijgt van het gezin om op maat en tempo van het gezin te werken.

- *HET ORGANISEREN EN ERKENNEN VAN GEZINSONDERSTEUNING VOOR HET VOLLEDIG TRAJECT DAT GEZINNEN AFLEGGEN (ONAFHANKELIJK VAN SECTOREN)*

### **DE WEGWERKING VAN DE WACHTLIJSTEN BINNEN CRISISOPVANG**

We vragen het wegwerken van de wachtlijsten en een groter aanbod van crisisopvang. Er is nood aan meer plaatsen waar mensen gedurende een korte tijd kunnen verblijven in crisistijden. Dit om een nog grotere crisis te vermijden.

- *HET WEGWERKEN VAN DE WACHTLIJSTEN BINNEN CRISISOPVANG*

### **EEN AFSTEMMING TUSSEN WELZIJN EN JEUGD**

We vragen een betere afstemming tussen het Vlaams Welzijnsbeleid en Jeugdbeleid. Daarbij moet gezocht worden naar mogelijkheden voor de "opvang" van jongeren boven de 12 jaar en naar een structurele oplossing voor de jongerenwerkingen die zich specifiek richten op kinderen en jongeren in armoede. Momenteel vallen jongerenwerkingen die zich specifiek bezighouden met jongeren in armoede meer en meer buiten zowel stedelijke als Vlaamse financieringscriteria. De piste van inclusie wordt daarin te sterk en vooral te snel naar voor geschoven. Het is daarom van belang dat organisaties die zich specifiek op jongeren in armoede richten een plaats krijgen binnen de regelgeving.

- *DE UITWERKING EN UITVOERING VAN EEN BELEID VOOR JONGEREN BOVEN DE 12 JAAR DIE GECONFRONTEERD WORDEN MET EEN COMPLEXE PROBLEMATIEK*
- *EEN STRUCTURELE ERKENNING EN ONDERSTEUNING VAN ORGANISATIES DIE ZICH SPECIFIEK RICHTEN OP JONGEREN IN ARMOEDE*

## HOOFDSTUK 5: CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD

### DE INVOERING VAN EEN ALGEMENE VRIJETIJDSCAART

Om het recht op cultuur, sport en vrije tijd te kunnen beoefenen, dienen drie zaken samen verwezenlijkt worden:

- een financieel niet stigmatiserend Vlaams kortingsstelsel
- het vervullen van (praktische) randvoorwaarden
- een goede toeleiding (zie volgend punt)

Deze drie zaken zijn ons inziens onlosmakelijk verbonden, en alle drie levensnoodzakelijke voorwaarden om tot cultuurparticipatie te kunnen komen.

In verschillende Vlaamse steden en gemeenten bestaan er allerlei diverse kortingsvormen. Deze geven mensen in armoede vaak de kans om aan een gunstig tarief deel te nemen aan sport, cultuur en andere vrijetijdsactiviteiten. In een aantal steden en gemeenten zijn de ervaringen daarmee heel positief. Wel blijft het een enorme beperking dat deze kortingsvormen vaak enkel gelden voor een beperkt aantal activiteiten binnen de grenzen van deze stad of die gemeente. Daarnaast ontbreekt een dergelijk systeem nog in de meerderheid van steden en gemeenten. Reeds jaren pleiten wij voor een algemeen niet stigmatiserend kortingsstelsel, een algemene vrijetijdskaart die in heel Vlaanderen gebruikt kan worden. Dit systeem dient het mogelijk te maken dat mensen in armoede financiële en andere drempels kunnen overwinnen en daardoor kunnen participeren aan sport, cultuur en vrije tijd. Wij vragen dat dit op het eind van deze legislatuur verwezenlijkt is.

Participatie aan cultuur, sport en vrije tijd wordt voor mensen in armoede niet altijd bemoeilijkt door de financiële drempel van de toegangsprijs. Diverse andere randvoorwaarden dienen ook vervuld te worden. Twee randvoorwaarden die hierin een heel belangrijke rol spelen zijn mobiliteit en kinderopvang. Deze zaken vallen ook onder de bevoegdheid van de Vlaamse regering. De diverse bevoegde ministers dienen hiertoe hun verantwoordelijkheid op te nemen en hun beleid op elkaar af te stemmen. Er dient onderzocht te worden of deze meegenomen kunnen worden in het systeem van de vrijetijdskaart of hoe dit afzonderlijk gegarandeerd kan worden.

- *HET INVOEREN VAN EEN ALGEMENE VRIJETIJDSCAART IN VLAANDEREN TIJDENS DE VOLGENDE LEGISLATUUR*

### DE ONDERSTEUNING VAN DE TOELEIDING NAAR CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD

Het wegwerken van financiële en praktische participatiedrempels heeft geen zin zonder de nodige investeringen in toeleiding. Met toeleiding worden alle initiatieven bedoeld die de niet-materiële participatiedrempels wegwerken. Toeleiding gebeurt op maat van mensen in armoede en bestaat in het ideale geval uit promotie – informatie – begeleiding – nabespreking of bijsturing.

Dit tijdsintensieve traject wordt vaak opgenomen door de verenigingen (bv met een activiteitenkalender), maar is ook de verantwoordelijkheid van de vrijetijdssector (aandacht voor diversiteit in publiekswerking) en gebeurt liefst in samenwerking (cultuurcafés, buurtsport...). Kwalitatieve toeleiding is immers een gedeelde verantwoordelijkheid van vraag- en aanbodkant.

- *INVESTEREN IN KWALITATIEVE TOELEIDINGSINITIATIEVEN MET RUIMTE VOOR SAMENWERKING VAN SOCIALE EN VRIJETIJDORGANISATIES*

## **RUIMTE VOOR LAAGDREMPelige EN DUURZAME SOCIAAL-ARTISTIEKE PROJECTEN**

Een stap verder dan participatie of deelnemen is representatie of deelhebben. Sociale integratie door cultuurparticipatie is al een succesverhaal sinds de projectoproep Art23 van de Koning Boudewijnstichting in 1996. Sindsdien is de formule uitgegroeid tot een 'sector' binnen het cultuurbeleid. Laagdrempele, langdurige trajecten vanuit verenigingen en sociale organisaties botsen in deze evolutie echter op te hoge artistieke en administratieve normen. Alternatieve subsidiëring is dan weer meestal projectmatig en verplicht 'vernieuwend'.

We vragen een hernieuwde focus op de essentie van sociale integratie door middel van actieve cultuurparticipatie (zelf creëren in alle mogelijke betekenissen). We zijn ervan overtuigd dat dit een gedeelde verantwoordelijkheid tussen cultuur en welzijn is.

➤ *RUIMTE VOOR LAAGDREMPelige EN DUURZAME SOCIAAL-ARTISTIEKE INITIATIEVEN VAN DE MENSEN IN ARMOEDE ZELF*

## **HET MEER TOEGANKELIJK MAKEN VAN SPORT**

De participatie van mensen in armoede aan sportactiviteiten algemeen en sportclubs in het bijzonder is nog steeds heel laag. Dit heeft vaak te maken met de hoge drempels, verwachtingen en eisen die gesteld worden om te kunnen deelnemen. De Vlaamse overheid dient de sector, in het bijzonder de federaties te stimuleren om hun werking laagdrempeliger te maken. Het (al dan niet) gesubsidieerde aanbod mag niet enkel gericht zijn op competitie, maar moet ook meer ruimte bieden voor de recreatieve sporter.

Momenteel kunnen de gemeenten beroep doen op heel wat middelen voor het stimuleren van sportbeoefening bij verschillende groepen, oa. in het kader van het 'Sport voor allen-decreet'. De gemeenten moeten met een aantal zaken rekening houden bij het besteden van de middelen. Dit wil zeggen dat gemeentes die daarvoor kiezen in principe de helft van het beschikbare budget kunnen aanwenden zodanig dat het mensen in armoede ten goede komt. Maar gemeenten kunnen er evengoed voor kiezen om de middelen volledig aan andere groepen en ander zaken te besteden.

De toegankelijkheid op financieel (naast de lidgelden gaat het hier ook over aankoop van de nodige kledij, ...), fysiek, praktisch, psychologisch, ... gebied van het bestaande sportaanbod dient waar nodig bijgestuurd te worden. Hiertoe moeten zowel de lokale overheden, de federaties, de sportdiensten, schoolsport, Bloso, ... op hun verantwoordelijkheid gewezen worden. Samen dient er aan plan van aanpak opgemaakt te worden om de toegankelijkheid te garanderen.

➤ *ER WORDT EEN PLAN VAN AANPAK INZAKE HET VERBETEREN VAN DE TOEGANKELIJKHEID VAN HET BESTAANDE SPORTAANBOD UITGEWERKT EN UITGEVOERD*

Bij de realisatie van nieuwe en de renovatie van oude sportinfrastructuur zien we een duidelijke trend om te werken via een publiek private samenwerking. De ervaring leert ons echter dat projecten die tot stand komen via een publiek private samenwerking niet steeds toegankelijk zijn of blijven voor mensen in armoede. Dit is volgens ons dan ook niet zonder gevaren voor de realisatie van een toegankelijk sportbeleid. De mogelijkheid bestaat dat de eis voor een rendabele infrastructuur groter is dan de sociale bekommernissen, en dat bijvoorbeeld scholen en professionele clubs meer welkome gasten zijn dan Buurtsport en mensen in armoede. De hoge toegangsprijs en huurprijs van de nieuwe en gerenoveerde infrastructuur zullen een onoverkomelijke drempel zijn. Ook de omgeving en bijkomende eisen die vaak gesteld worden aan materiaal, schoenen, kledij, ... creëren vaak nieuwe uitsluiting.

- *BIJ HET TER BESCHIKKING STELLEN VAN MIDDELEN VOOR SPORTINFRASTRUCTUUR MOETEN BIJKOMENDE GARANTIES GEËIST WORDEN ZODAT DE TOEGANKELIJKHEID VAN NIEUWE EN GERENOVEERDE SPORTINFRASTRUCTUUR VOOR IEDEREEN GEGARANDEERD WORDT EN BLIJFT.*

### **EEN GRONDIGE EVALUATIE EN EVENTUELE BIJSTURING VAN HET PARTICIPATIEDECREET**

In de huidige legislatuur kwam het participatiedecreet tot stand met het oog op het verbeteren van de participatie van kansengroepen aan sport, cultuur en vrije tijd. Het Vlaams Netwerk vindt het aangewezen dat er een grondige evaluatie van de dit decreet komt, met betrokkenheid van doelgroeporganisaties, zodat er indien nodig bijstellingen kunnen gebeuren.

- *EEN GRONDIGE EVALUATIE VAN HET PARTICIPATIEDECREET MET BETROKKENHEID VAN DOELGROEPORGANISATIES. INDIEN NODIG WORDEN DE NODIGE BIJSTURINGEN GEDAAN*

### **EEN GEDEELDE VISIE OP VAKANTIEPARTICIPATIE**

Het succes van het Steunpunt Vakantieparticipatie illustreert een grote vraag naar toegankelijke ontspanningsmogelijkheden. Verenigingen zijn (tevreden) gebruikers van het Steunpunt, maar worden geconfronteerd met een aantal onduidelijkheden op vlak van toerisme en vakantieparticipatie voor mensen in armoede. Verschillende actoren (NMBS, De Lijn, de provincie, de vakantie-industrie, het OCMW, ...) hanteren verschillende normen en principes, wat het in de praktijk soms erg moeilijk maakt.

- *EEN GEDEELDE VISIE OP VAKANTIEPARTICIPATIE DOOR MIDDEL VAN EEN OVERLEG TUSSEN ALLE BETROKKEN ORGANISATIES EN BESTUURSNIVEAUS*

## **HOOFDSTUK 6: INKOMEN EN RECHT**

### **BASISRECHTEN MOETEN ONVOORWAARDELIJK GEGARANDEERD WORDEN**

In de maatschappij zien we meer en meer de tendens om voorwaarden te koppelen aan een aantal basisrechten, ondermeer het recht op een waardig inkomen. Uitdrukkelijk willen we hier pleiten voor een samenleving waarin een aantal basisrechten onvoorwaardelijk gegarandeerd worden.

- *HET ONVOORWAARDELIJK GARANDEREN VAN BASISRECHTEN*

### **DE OPNAME VAN 'BUDGETBEHEER' IN HET LESSENPAKKET VAN ALLE RICHTINGEN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS**

Meer en meer mensen komen in aanraking met schulden. Dit heeft vele oorzaken, onder andere de te lage minimumuitkeringen. Toch moeten er ook in het onderwijs inspanningen gebeuren. Het verplicht opnemen van "budgetbeheer" in het lessenpakket van alle secundaire richtingen zou ervoor zorgen dat alle jongeren aan hun 18<sup>de</sup> een start meegekregen hebben van omgaan met geld, leren budgetteren, weten waar ze terecht kunnen met problemen, .... Het is tevens belangrijk dat er in alle graden binnen het secundair onderwijs hier aandacht voor is, sommige jongeren halen immers de derde graad niet. We willen dat de Vlaamse overheid dit aanpast binnen de eindtermen en de creatie stimuleert van een aantal hedendaagse pakketten, op maat van de jongeren. Ook de verspreiding van deze goede voorbeelden naar de scholen is belangrijk.

- *OPNAME VAN BUDGETBEHEER IN DE EINDTERMEN VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS*
- *DE OVERHEID STIMULEERT DE ONTWIKKELING EN VERSPREIDING VAN EEN AANTAL HEDENDAAGSE PAKKETTEN OP MAAT VAN JONGEREN ZELF*

### **DE AANPAK VAN DE WACHTLIJSTEN INZAKE SCHULDBEMIDDELING BIJ OCMW'S EN CAW'S**

In de huidige legislatuur werden inspanningen gedaan op het vlak van registratie van schuldbemiddelingsdossiers bij OCMW's en CAW's. Het is nu aan de nieuwe legislatuur om de wachtlijsten die in vele steden en gemeenten aanwezig zijn weg te werken, niet enkel in de cijfers maar ook in de praktijk. Het lijkt ons dan ook opportuun in die zin op basis van de registratie een stimuleringsbeleid uit te tekenen zodoende alle wachtlijsten weg te werken op vlak van schuldbemiddeling.

- *HET UITTEKENEN EN UITVOEREN VAN EEN STIMULERINGSBELEID ZODAT ALLE WACHTLIJSTEN INZAKE SCHULDBEMIDDELING IN VLAANDEREN WEGGEWERKT ZIJN TEGEN HET EINDE VAN DE LEGISLATUUR*

### **BEGELEIDING TIJDENS EN NA DE COLLECTIEVE SCHULDENREGELING**

Een advocaat is dan misschien geen hulpverlener, maar het systeem van collectieve schuldenregeling heeft weinig zin wanneer cliënten na vijf jaar opnieuw schulden beginnen op te bouwen. Er is dus nood aan begeleiding tijdens de periode dat mensen in collectieve zitten. Ook nadien is het heel belangrijk om deze mensen verder te begeleiden.

- *HET ONDERSTEUNEN VAN BEGELEIDING VAN MENSEN TIJDENS EN NA DE COLLECTIEVE SCHULDENREGELING*

### **AFSTEMMING MET ANDERE BELEIDSNIVEAUS OP VLAK VAN SCHULDEN**

Momenteel hebben zowel de Vlaamse overheid (erkenning van de schuldbemiddelaars, preventie, ...), de federale overheid (collectieve schuldenregeling, niet-bancaire kredieten, ...) en de lokale besturen (OCMW's die aan schuldbemiddeling doen) bevoegdheden inzake schulden. Het is meer dan ooit noodzakelijk dat er hier tot meer afstemming gekomen wordt zodat de problematiek effectief kan aangepakt worden. Dit vooral met het oog op meer preventie van schulden.

➤ *AFSTEMMING MET ANDERE BELEIDSNIVEAUS INZAKE SCHULDEN*

## HOOFDSTUK 7: ONDERWIJS

### **DE OPNAME VAN 'KENNIS IN ARMOEDE' IN DE BASISCOMPETENTIES VAN DE LEERKRACHTEN**

De leerkrachten zijn in de regel middenklassers, zonder armoede-ervaring. Er wordt nog te veel geredeneerd vanuit het principe 'Eigen schuld dikke bult'. Daarom is hun opleiding en vorming belangrijk. Maatschappelijke stages kunnen een vast onderdeel zijn van de (na)vorming van leerkrachten. Ook administratief personeel moet nascholing kunnen krijgen over armoede en het omgaan met mensen in armoede. Er moet creatief gezocht worden naar haalbare manieren om de kennis over armoede over te brengen.

In de lerarenopleiding, zowel in de hogescholen als de universitaire lerarenopleiding, moet kennis over armoede explicieter in de basiscompetenties opgenomen worden. Het beleid moet de opleidingsverstrekkers hier extra en blijvend rond sensibiliseren. Dit moet resulteren in een aparte module 'Armoede' van minstens 40 lestijden. Armoede moet bovendien in het stagepakket opgenomen worden.

In de nascholing pleiten we voor de aanwerving/aanduiding van 10 voltijdse medewerkers, verspreid over de verschillende nascholingscentra.

- *HET EXPLICIET OPNEMEN VAN 'KENNIS OVER ARMOEDE' IN DE BASISCOMPETENTIES VAN LEERKRACHTEN EN DEZE HIEROVER BLIJVEND SENSIBILISEREN*
- *HET OPZETTEN VAN EEN APARTE MODULE 'ARMOEDE' VAN MINSTEN 40 LESTIJDEN*
- *DE AANWERVING/AANUIDING VAN 10 VOLTJDSE MEDEWERKERS VERSPREID OVER DE VERSCHILLENDE NASCHOLINGSCENTRA OM BOVENSTAANDE UIT TE VOEREN.*

### **DE ONDERSTEUNING VAN OUDERS EN LEERLINGEN DOOR VERTROUWENSFIGUREN / BRUGFIGUREN**

Vertrouwensfiguren/brugfiguren op de schoolvloer kunnen leerkrachten ondersteunen in hun omgang met kinderen en ouders in de kansarmoede. De opdracht is om een brug te slaan tussen de ouders en de scholen door de communicatie op gang te brengen, door aan ouderparticipatie te werken. Deze brugfiguur werkt bij voorkeur vanuit een andere organisatie. Het CLB komt hiervoor in aanmerking. Daardoor blijven de ouders het gevoel hebben dat de brugfiguur onafhankelijk van de school kan werken. Het is belangrijk dat de werking van de brugfiguur in tandem gebeurt met een medewerker van het CLB.

- *DE AANWEZIGHEID VAN MINSTENS 1 ERVARINGSDESKUNDIGE / VERTROUWENSFIGUUR / BRUGFIGUUR IN ALLE CLB'S IN VLAANDEREN, WAARBIJ BIJKOMEND TELKENS OOK GEÏNVESTEERD WORDT IN MINIMAAL EEN HALFTIJDSE TANDEMPARTNER*

### **BETAALBAAR SECUNDAIR ONDERWIJS DOOR HET INVOEREN VAN EEN STUDIETOELAGESYSTEEM OP MAAT**

Het secundair onderwijs is duur. Scholen met een BSO of TSO opleiding zijn in het algemeen duurder dan ASO opleidingen. Dit zijn net de richtingen waar vooral jongeren uit gezinnen in armoede ingeschreven worden. In het secundair onderwijs zijn er grote verschillen tussen de richtingen, de scholen onderling en zelfs per studiejaar. Dat de ene school duurder is dan de ander mag geen selectie criterium zijn. Het Vlaams Netwerk vindt dat kansarme jongeren ook de kans moeten krijgen om dure opleidingen (betaalbaar) te volgen. Elke jongere moet kunnen studeren wat hij/zij graag wil leren. Het financieringssysteem moet van die aard zijn dat alle kinderen toegang hebben tot eender welke richting in eender welke school. Hiervoor is een subsidiëring op maat noodzakelijk.

Wij pleiten voor een studietoelagesysteem op maat van schoolgaande jongeren in het secundair onderwijs. Hiervoor kan/moet de verdeelsleutel van de huidige studietoelagen

herzien worden, in combinatie met het verder optrekken van het voorziene budget voor de studietoelagen van het secundair onderwijs.

- *HET CREËREN VAN EEN STUDIETOELAGESYSTEEM OP MAAT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS*

#### **DE AUTOMATISCH TOEKENNING VAN STUDIETOELAGEN**

De aanvraagformulieren voor school- en studietoelagen zijn voor veel (voornamelijk laaggeschoolde) ouders nog te moeilijk om in te vullen. Het papierwerk schrikt veel mensen af die er nochtans recht op hebben. Bovendien heeft niet iedereen toegang tot internet. De administraties van scholen moeten helpen bij het invullen van de aanvragen. Op het terrein zien we heel wat organisaties hier ook in bijspringen. Echter creëert dit opnieuw drempels.

Door het toegankelijk maken van databanken moet het mogelijk zijn studietoelagen automatisch toe te kennen. We pleiten ervoor dat de Vlaamse regering dit de komende legislatuur realiseert. In de huidige legislatuur werd hiervoor reeds een studie aangevat.

- *DE REALISATIE VAN DE AUTOMATISCHE TOEKENNING VAN STUDIETOELAGEN*

#### **GROTE BETROKKENHEID VAN OUDERS BIJ HET SCHOOLGEBEUREN VAN HUN KINDEREN.**

Er is nood aan een betere samenwerking tussen de ouders en de school. Om dit te bereiken moet de ouders en de school elkaar beter kennen, waarderen en vertrouwen. Dit vraagt vooral tijd, dus geld en personeel.

Een goede communicatie start bij de inschrijving en het onthaal. Ouders moeten zich welkom voelen op school. Persoonlijk aanspreken van de ouders, huisbezoeken en eenvoudig taalgebruik zijn heel belangrijk op vlak van communicatie. Er moet ook bijzondere aandacht gaan naar belangrijke momenten zoals spijbelen, de overgang van kleuter naar basis, van basis naar het secundair, van het secundair naar het hoger onderwijs en ook de overgang van en naar het buitengewoon onderwijs.

Ook de communicatie tussen de school en ouders waarbij de kinderen niet thuis opgroeien moet verzorgd worden. De regels voor pleeggezinnen moeten vereenvoudigd worden. Scholen moeten een actief beleid voeren om alle ouders te betrekken. Ook personen die kinderen dagelijks opvangen, zoals pleegouders en opvoeders, horen hun plaats te krijgen in de communicatie met de school. Het decreet omtrent pleeggezinnen moet meer expliciete uren voorzien voor de (welzijns)diensten om met alle ouders contact te hebben. Zo veel mogelijk moeten de twee ouders betrokken worden. De ene ouder mag de andere niet uitsluiten. Waar de veiligheid en welzijn van het kind in het gedrang komt is de grens van het recht op betrokkenheid van de ouder. Dit kan van situatie tot situatie verschillen, daarom moet de school in staat zijn om op maat te werken. Afspraken kunnen tijdens de inschrijving gemaakt worden.

- *SCHOLEN MOETEN WERK MAKEN VAN HUN ONTHAAL-, INFORMATIE- EN COMMUNICATIEBELEID. SCHOLEN MOETEN EEN COMMUNICATIEBELEID OP MAAT VOEREN. HIERVOOR IS VAN DE NIEUWE VLAAMSE REGERING EEN OMZENDBRIEF MET HELDERE AFSPRAKEN EN REGELS NOODZAKELIJK.*

#### **HET VERSPREIDEN VAN GOEDE PRAKTIJKVOORBEELDEN ROND BASESEDUCATIE**

Mensen in armoede ondervinden nog heel wat drempels naar het aanbod van Basiseducatie. Op een aantal plaatsen in Vlaanderen zijn een aantal goede praktijken ontwikkeld die deze drempels aanpakken. Deze goede praktijken zouden verspreid toegepast moeten worden.

- *VERSPREIDEN EN MEER TOEPASSEN VAN GOEDE PRAKTIJKEN OP VLAK VAN BASESEDUCATIE*

## HOOFDSTUK 8: WERKGELEGENHEID EN SOCIALE ECONOMIE

### KWALITATIEVE DUURZAME JOBS OP MAAT

Het huidige activeringsbeleid is gericht op de snelst mogelijke weg naar werk. Mensen in armoede hebben echter zelden zicht op een kwalitatieve, duurzame tewerkstelling. Daardoor is de snelste weg naar werk ook vaak de kortstdurende weg. Mensen in armoede zijn zich vaak bewust van hun geringe slaagkansen op de huidige arbeidsmarkt. Dit is zeer demotiverend. Toch willen mensen in armoede vaak heel graag aan het werk, als het tenminste een degelijk betaalde job is, die de levenskwaliteit doet toenemen. Perspectief op zo'n job doet de motivatie om aan het werk te gaan, om te groeien, om inspanningen te doen,... exponentieel toenemen. Mensen in armoede ervaren dat ook de drempels naar een job in de sociale economie vaak onoverkomelijk (geworden) zijn. Ook beschutte werkplaatsen moeten meer en meer aan bepaalde productie-eisen beantwoorden, waardoor de druk en het tempo verhogen. Mensen met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt, worden niet meer aangenomen, en mensen die wel goed presteren, worden vaak weinig gestimuleerd om door te stromen.

We verlangen hier acties op 3 terreinen:

1. Er moeten meer jobs op maat gecreëerd worden in de sociale economie.

- Er moet geïnvesteerd worden in buurt- en nabijheidsdiensten, in het bijzonder in buurtonwikkelingsdiensten. Buurtonwikkelingsdiensten zijn een uitgelezen instrumentarium voor mensen in armoede om de arbeidsmarkt op een zinvolle en haalbare manier te betreden. Daarnaast betekenen deze diensten een belangrijke meerwaarde voor mensen in armoede en de buurt, zorgen ze voor sociale inclusie,... De huidige klaverbladfinanciering rekent op het engagement van diverse partners en beleidsniveau's. De Vlaamse overheid moet haar eindverantwoordelijkheid opnemen, en de werkbaarheid garanderen, ook als één van de partners haar verantwoordelijkheid ontloopt.
  - Sociale en beschutte werkplaatsen kunnen worden ingezet om via "supported employment" een belangrijke opstap te realiseren naar een duurzame reguliere tewerkstelling. Ook mensen met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt moeten terug toegang krijgen tot deze werkplaatsen.
- *DE CREATIE VAN MEER JOBS OP MAAT IN DE SOCIALE ECONOMIE*
  - *GROTERE STIMULANSEN VOOR BUURT- EN NABIJHEIDSDIENSTEN, VOORAL VOOR BUURTONTWIKKELINGSDIENSTEN*
  - *VIA SUPPORTED EMPLOYMENT DUURZAME REGULIERE TEWERKSTELLING CREËREN VANUIT SOCIALE EN BESCHUTTE WERKPLAATSEN*

2. De overheid moet ook werkgevers uit het reguliere circuit stimuleren om een diversiteitsbeleid te voeren, dat ook op mensen in armoede gericht is.

- De diversiteitsplannen moeten aangepast worden zodat ze beter geschikt zijn om een aanwervingsbeleid te voeren waarbij mensen in armoede ook effectief aangenomen worden in duurzame tewerkstellingsvormen.
  - We verlangen een substantiële verhoging van het aantal diversiteitsplannen waarbij ook effectief contracten afgesloten worden en tewerkstelling geboden wordt voor mensen in armoede.
- *AANPASSING AAN HET SYSTEEM VAN DE DIVERSITEITSPANNEN ZODAT ER MENSEN IN ARMOEDE IN DUURZAME TEWERKSTELLINGSVORMEN TERECHTKOMEN*

➤ *MEER DIVERSITEITSPANNEN MET ARMOEDE ALS INVALSHOEK*

3. De overheid moet als werkgever het goede voorbeeld geven, dit wil zeggen dat de overheid zelf mensen in armoede in dienst neemt, met een volwaardig contract, én hen daarbij de nodige ondersteuning biedt.

➤ *HET UITTEKENEN EN UITVOEREN VAN EEN BELEID OM BIJ DE VLAAMSE OVERHEID MEER MENSEN IN ARMOEDE OP EEN GOEDE MANIER IN DIENST TE NEMEN*

### **GEEN SCHORSINGEN ZONDER VERDERE BEGELEIDING EN ZONDER ANDERE INKOMENSGARANTIE**

We stellen vast dat er bij relatief meer mensen uit kansengroepen een transmissie van het dossier van VDAB naar RVA plaatsvindt, met een verhoogde kans op schorsing als gevolg. Vooral laaggeschoolden hebben hogere transmissiekansen. Vaak zien we dat niet een gebrek aan motivatie, maar welzijnsgerelateerde problemen aan de grondslag liggen van de redenen van transmissie. Mensen in armoede zijn soms minder communicatief, minder zelfzeker, of kunnen gewoon de regelgeving niet volgen en zijn daardoor minder in staat zich op een overtuigende manier te verdedigen. Het gevolg is niet zelden dat mensen hun werkloosheidsuitkering, en dus hun inkomen, verliezen. Daarenboven worden ze vaak niet meer begeleid naar andere mogelijkheden om een inkomen te verwerven zoals een leefloon, of toegankelijke, kwalitatieve tewerkstelling. Ze vallen zonder enige vorm van inkomen en komen zo in nog extremere armoede terecht. Vandaar dringen we aan dat er geen schorsing van werkloosheidsuitkering gebeurt, zonder dat er ook begeleiding voorzien is naar leefloon. Mensen hebben recht op een minimuminkomen, er moet steeds een laatste vangnet zijn. De RVA valt onder federale bevoegdheid. Toch moet ook Vlaanderen hier de verantwoordelijkheid opnemen.

➤ *REPRESSIEVE AANPAK KAN ENKEL BIJ MANIFESTE ONWIL. WERKZOEKENDEN KUNNEN NIET GESTRAFT WORDEN VOOR STRUCTURELE PROBLEMEN OP LOKAAL VLAAK : GEBREK AAN JOBS, MOBILITEIT, KINDEROPVANG...*

➤ *DE BEGELEIDING IN DE ZOEKTOCHT NAAR WERK EN HET RECHT OP EEN INKOMEN HOUDEN NIET OP BIJ TRANSMISSIE VAN EEN DOSSIER NAAR DE RVA*

### **VERDERE INITIATIEVEN ROND INTEGRALE TRAJECTEN VOOR MENSEN IN ARMOEDE**

In de begeleiding van mensen in armoede naar werk moet meer rekening gehouden worden met de specifieke noden van mensen in armoede. De initiatieven die de VDAB in die richting ontwikkelt (integrale trajecten voor mensen met een complexe armoedeproblematiek) en de ondersteuning hiervan door de overheid juichen we erg toe. We pleiten er dan ook voor dat hierin blijvend geïnvesteerd wordt, dat waar nodig bijgestuurd wordt en dat -indien de aanpak inderdaad succesvol blijkt- deze aanpak structureel uitgebreid wordt.

➤ *DE INITIATIEVEN ROND INTEGRALE TRAJECTEN VOOR MENSEN MET EEN COMPLEXE ARMOEDEPROBLEMATIEK VOORTZETTEN, EVALUEREN, BIJSTUREN EN STRUCTUREEL UITBREIDEN*

### **ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING**

Er moet ontzettend veel papierwerk in orde gebracht worden als men overstapt van een vervangingsinkomen naar een job. Vaak is die administratieve rompslomp groter dan gemiddeld bij jobs buiten het reguliere circuit (wep+, art. 60,...) of bij deeltijdse tewerkstelling waarbij eventueel een bijpassing kan verkregen worden. Niet toevallig zijn dat ook vaak de vormen van tewerkstelling waarvoor mensen in armoede in aanmerking komen. Het gebeurt dan ook niet zelden dat mensen door administratieve problemen toch (tijdelijk) hun inkomen of een deel ervan verliezen.

- *EEN VERGAANDE ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING DIE ZORGT DAT MENSEN GEMAKKELIJKER - EN ZONDER SCHRIK DOOR ADMINISTRATIEVE COMPLEXITEIT AFGESTRAFT TE WORDEN- DE STAP NAAR WERK DURVEN EN KUNNEN ZETTEN.*
- *DE VLAAMSE OVERHEID MOET DE VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN OM MET VERSCHILLENDE BESTUURSNIVEAUS DE COMMUNICATIE EN INFORMATIEKANALEN OP ELKAAR AF TE STEMMEN.*

### **RECHT OP ONTWIKKELING**

Mensen in armoede komen dikwijls op vrij jonge leeftijd op de arbeidsmarkt terecht in een ongelijke positie, namelijk zonder diploma, zonder de nodige competenties, zonder veel zelfvertrouwen, ... Deze ongelijkheid is op jonge leeftijd ontstaan, veel ontplooiingskansen (oa. via onderwijs) hebben mensen in armoede dikwijls niet gekregen. Mensen in armoede hebben recht op een inhaalbeweging om hun competenties te ontdekken, te ontwikkelen en aan te scherpen. Dit recht op ontwikkeling bevat zowel recht op het aanleren van concrete competenties, het aanleren van een vak, als zelfvertrouwen en persoonlijke ontwikkeling. (Dit kan bijvoorbeeld ook via vrijwilligerswerk, meedraaien in een vereniging, ...).

Van belang is dat dit recht op ontwikkeling de mogelijkheid geeft aan mensen om keuzes te maken. Het verplichten van vrijwilligerswerk als vorm van activering draagt daar niet op een zinvolle wijze toe bij.

Vaak hebben mensen in armoede ook op latere leeftijd weinig toegang tot ontplooiingskansen. Als ze werkzoekend zijn, kunnen ze vaak niet de cursus volgen die ze wensen, dit wordt niet ondersteund, ze ontvangen niet de juiste informatie of dit wordt zelf niet toegelaten. Ook worden ze zelf aangezet om de cursus stop te zetten voor een jobaanbod. Ook financiële drempels weerhouden hen vaak om die inhaalbeweging te kunnen uitvoeren: cursussen volgen, studeren is vaak duur (boeken, materiaal, opleidingskost,...) en er zijn onvoldoende financiële stimulansen (studiebeurzen, premies,...).

Het gebruik en de waardering van Elders Verworven Competenties (EVC) die uitsluiting en discriminatie tegengaat. Van belang hierbij is dat de verdere uitwerking van het concept van EVC ook rekening houdt met de competenties en talenten van mensen in armoede. Hun competenties en talenten moeten binnen het EVC-concept ingebracht worden zodat deze ook waardering krijgen binnen de verdere loopbaan van deze mensen. Zoniet kan het werken met EVC's een nieuwe vorm van uitsluiting creëren.

- *MENSEN IN ARMOEDE MOETEN EEN ONTWIKKELINGSKREDIET KUNNEN KRIJGEN: ZE MOETEN DE TIJD, EN DE MORELE EN FINANCIËLE ONDERSTEUNING ONTVANGEN OM CURSUSSEN TE KUNNEN VOLGEN*
- *REKENING HOUDEN MET DE COMPETENTIES EN TALENTEN VAN MENSEN IN ARMOEDE BINNEN EVC*

## HOOFDSTUK 9: HUISVESTING

### **VOLDOENDE KWALITEITSVOLLE BETAALBARE WONINGEN IN VLAANDEREN**

In Vlaanderen staan er momenteel 58.000 mensen op de wachtlijst voor een sociale woning. In totaal zijn er 180.000 mensen in Vlaanderen die nu op de private huurmarkt huren en eigenlijk in aanmerking komen voor een sociale woning. Deze mensen betalen nu vaak meer dan 30% van hun inkomen aan huur en moeten zich dan nog tevreden stellen met een woning die dikwijls problemen heeft op vlak van kwaliteit.

Daarom dienen er op verschillende domeinen inspanningen te gebeuren:

1. Er moeten voldoende sociale woningen "met een sociale huurprijs" beschikbaar zijn in elke gemeente

Er zijn niet genoeg sociale woningen beschikbaar in elke gemeente. In de steden is de vraag naar betaalbare huurwoningen nog groter dan in de meer landelijke regio's, en is het tekort nog nijpender. Er moet ook voldoende aangepaste huisvesting zijn voor de diversiteit aan gezinsvormen: voor alleenstaanden, voor eenoudergezinnen met een co-ouderschapsregeling, maar ook voor grote gezinnen, groepswonen, aanleunwoningen voor derde leeftijd en alles ertussen. Er moet ook een variatie van woonvormen zijn: huizen, appartementen, ... Momenteel heeft de Vlaamse Regering 45.000 nieuwe sociale huurwoningen beloofd tegen 2020. Deze streefdatum is voor het Vlaams Netwerk veel te laat. Het lijkt ons een gezonde ambitie om die 45.000 nieuwe sociale woningen te realiseren in de komende legislatuur, dus tegen 2014. We vragen voorts uitdrukkelijk aan de Vlaamse overheid dat de prijs van een sociale woning met inbegrip van de energiekost en de huurlasten niet boven 1/3 van het inkomen van de bewoner mag liggen. Nu is dat helaas té vaak het geval. We pleiten voor een onmiddellijke en automatische verlaging van de prijs indien dit wel het geval is.

- *45.000 NIEUWE SOCIALE WONINGEN TEGEN 2014 REALISEREN*
- *EEN AUTOMATISCHE EN ONMIDDELLIJKE VERLAGING VAN DE PRIJS BINNEN DE SOCIALE HUISVESTING ALS DE HUURPRIJS, MET INBEGRIJ VAN DE ENERGIEKOST, BOVEN 1/3 VAN HET INKOMEN VAN DE BEWONER LIGT*

2. Uitbreiding huursubsidies voor mensen die 1 jaar op de wachtlijst voor een sociale woning staan en alle personen met een OMNIO-statuut

Om zowel de Vlaamse Regering aan te porren snel werk te maken van de nodige kwaliteitsvolle en betaalbare woningen (onder andere door de 45.000 nieuwe sociale woningen te realiseren tegen 2014), alsook om mensen in armoede de kans te geven zich beter te wapenen op de private huurmarkt, stellen we voor om het systeem van huursubsidies uit te breiden. Iedere persoon die langer dan 1 jaar op de wachtlijst voor een sociale woning staat of geniet van het OMNIO-statuut, zou ook een huursubsidie van de Vlaamse overheid moeten krijgen. Hiermee wordt de huursubsidie ook losgekoppeld van de nood aan een verhuisbeweging.

De bedoeling is dat dit langzaam uitdooft doordat Vlaanderen over voldoende kwaliteitsvolle en betaalbare woningen zal beschikken. Bij mensen die leven van het OMNIO-statuut of nog steeds op een wachtlijst voor een sociale woning staan, kan het bovendien niet de bedoeling zijn dat de huursubsidie degressief is. Uiteraard moet erover gewaakt worden dat dit systeem niet zorgt voor een verhoging van de prijzen door eigenaars.

- *UITBREIDEN VAN DE HUURSUBSIDIES VOOR MENSEN DIE 1 JAAR OP DE WACHTLIJST VOOR EEN SOCIALE WONING STAAN EN VOOR ALLE PERSONEN MET EEN OMNIO-STATUUT*

### 3. Grotere stimulansen voor het systeem van de sociale verhuurkantoren

Een sociaal verhuurkantoor huurt woningen op de private huurwoningmarkt om ze, na eventuele renovatie-, verbeterings- of aanpassingswerken, tegen een redelijke huurprijs te verhuren aan woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden. Dit biedt heel wat voordelen aan zowel verhuurders als huurders. Momenteel zijn er ongeveer 4.000 woningen in Vlaanderen verhuurd via een sociaal verhuurkantoor. De volgende Vlaamse Regering zou er onder andere via een grootscheepse campagne naar eigenaars, via een ondersteuning voor de werking van sociale verhuurkantoren en via het optrekken van de fiscale voordelen voor eigenaars in moeten slagen om te komen tot 10.000 woningen die door sociale verhuurkantoren verhuurd worden.

- *TEGEN 2014 WORDEN ER IN VLAANDEREN 10.000 WONINGEN VERHUURD DOOR SOCIALE VERHUURKANTOREN*

### 4. De kwaliteit van slechte woningen op de huurmarkt aanpakken

Vele woningen voldoen momenteel niet aan de nodige kwaliteitsvereisten. Het is daarom noodzakelijk om op dit terrein een doeltreffend beleid voor deze woningen uit te stippelen. Belangrijke voorwaarde hierbij is wel dat een verbetering op vlak van kwaliteit van de woning via Vlaamse of lokale subsidies niet mag leiden tot prijsverhogingen. In veel gevallen is de huurprijs die betaald wordt voor de aanvang van de verbeteringswerken al veel te hoog in vergelijking met de kwaliteit van de woning.

- *ONTWIKKELING VAN EEN DOELTREFFEND BELEID DAT DE KWALITEIT VAN SLECHTE WONINGEN VERBETERT ZONDER HIERMEE DE HUURPRIJS OP TE DRIJVEN*

### **DE STIMULATIE VAN LOKALE BESTUREN INZAKE WOONBEGELEIDING**

Kwetsbare huurders hebben het vaak moeilijk om een woonst te vinden. Ze hebben dikwijls onvoldoende kennis van de wetgeving en missen vaardigheden om een goede woonst te zoeken. Een dienst voor huurbemiddeling -waar mogelijk eventueel als onderdeel van een woonwinkel- kan extra inspanningen doen voor mensen die het moeilijk hebben om een woonst te vinden:

- Extra ondersteuning op maat van de cliënt bij het zoeken van een huurwoning
- Een centraal adviespunt inzake huurwetgeving, rechten en plichten
- Vorming en opleiding in het zoeken naar een woning
- Vorming en opleiding in het onderhouden van een woning als huurder
- Verzamelen van het aanbod aan huurwoningen
- De woningmarkt in de gaten houden in functie van het beleid
- Een klussendienst met doelgroepwerknemers (analoog aan het project energiesnoeiërs) uitbouwen voor kleine herstellingen in de huizen

De huurder kan hier op vrijblijvende basis een beroep op doen.

De Vlaamse regering kan via regelgeving minimumvereisten voor woonbegeleidingsdiensten opstellen en lokale besturen op dit vlak stimuleren.

- *MINIMUMVEREISTEN VOOR WOONBEGELEIDING EN WOONBEGELEIDINGSDIENSTEN UITWERKEN EN LOKALE BESTUREN OP DIT VLAK STIMULEREN*

## **OPTREDING TEGEN LEEGSTAND EN VERKROTTING**

### 1. Er mag geen uitzetting gebeuren zonder herhuisvesting.

In België heeft de federale wetgever minimumnormen voorgeschreven en de regionale overheden hebben de normen meer uitgewerkt (in het bijzonder de Huisvestingscodes). Eén van de huidige prioriteiten van de wetgevers is de strijd tegen de huisjesmelkers die de miserie uitbuiten door "woningen" in schandalige omstandigheden te verhuren.

Deze woningen zouden pas gesloten mogen worden als er ook een herhuisvesting voorzien is. Nu heeft een burgemeester slechts de plicht om mee op zoek te gaan naar herhuisvesting (dus een inspanningsverplichting, geen resultaatsverplichting) en zien we in sommige gevallen nog steeds dat mensen op straat komen zonder alternatief en de krotwoningen snel terug verhuurd worden, vaak aan mensen in nog zwakkere posities.

➤ *DE AANPAK VAN HET FEIT DAT UITZETTING NIET ALTIJD GEPAARD GAAT MET HERHUISVESTING*

### 2. Leegstaande huizen moeten aangepakt worden en aan de gemeenschap gegeven worden in functie van renovatie en gebruik van deze woning voor noodlijdenden. Er is nood aan een stimulerend beleid naar lokale besturen.

Het is beledigend dat er zoveel woningen leegstaan, terwijl er zoveel nood is aan (degelijke) huisvesting. Deze huizen moeten voor een lange periode in beheer genomen worden door de overheid. De overheid moet ze (laten) renoveren zodat ze in gebruik kunnen genomen worden door huurders met een laag inkomen. In België bestaat er wetgeving (onder andere de wet Onkelinx uit 1993 en het sociaal beheersrecht uit de Vlaamse Wooncode) met betrekking tot de opeising van leegstaande gebouwen. Helaas worden deze zo goed als niet toegepast. We vragen een toepassing van deze regelgeving. Het is daarom noodzakelijk dat lokale besturen door de Vlaamse overheid beloond worden indien ze inspanningen doen op dit vlak: beter opvolgen waar deze leegstaande woningen zich precies bevinden en deze dan ook aanpakken. Lokale besturen die te weinig inspanningen leveren op dit vlak dienen geresponsabiliseerd te worden.

➤ *EEN STIMULERINGSBELEID UITWERKEN ZODAT LOKALE BESTUREN DIE INSPANNINGEN LEVEREN OP VLAK VAN LEEGSTAND BELOOND WORDEN. LOKALE BESTUREN DIE TE WEINIG INSPANNINGEN LEVEREN OP DIT VLAK DIENEN GERESPONSABILISEERD WORDEN*

## **MAATREGELEN BIJ EEN STAATSHERVORMING**

Indien er een staatshervorming op vlak van wonen (o.a. de regionalisering van de huurwetgeving) komt, zijn ook volgende zaken van essentieel belang voor de toekomstige Vlaamse Regering:

### 1. We pleiten voor een gelijkschakeling van het bedrag van de huurwaarborg en de oprichting van een centraal huurwaarborgfonds als neutrale tussenpersoon:

Voor de betaling van de huurwaarborg bestaan er twee mogelijkheden. Ofwel wordt twee maanden huurwaarborg in één keer betaald op een geblokkeerde rekening, ofwel wordt drie maanden huur betaald via een banklening (die enkel op papier werkzaam is) of via het OCMW. Eigenaar verhuren liefst aan personen die de huurwaarborg in één keer kunnen betalen, wat tot discriminaties leidt.

Wij stellen voor om een centraal huurwaarborgfonds op te richten. Hierbij worden alle huurwaarborgen verzameld. Mensen in armoede kunnen dan beroep doen op dit fonds om de huurwaarborg voor te schieten en betalen dit terug in termijnen. Ze krijgen hierbij hetzelfde bewijs als de andere huurders. Op dit systeem betaalt iedereen evenveel

huurwaarborg en weet de verhuurder niet of de huurder al dan niet een laag inkomen heeft. Op deze manier kan discriminatie op basis van inkomen vermeden worden.

➤ *DE OPRICHTING VAN EEN CENTRAAL HUURWAARBORGFONDS*

2. We pleiten voor controle en sancties bij niet-naleving op volgende reeds besliste maatregelen:

- De wet voorziet al dat er duidelijke, gestandaardiseerde, geschreven huurovereenkomsten zijn, met toegevoegde plaatsbeschrijving. Deze moeten ook geregistreerd worden.
- De wet voorziet al dat alle openbare en officiële communicatie over een te verhuren woning (affichering, internet, kranten, televisie) de gevraagde huurprijs en de gezamenlijke lasten moet vermelden.

➤ *STRENGERE CONTROLES EN SANCTIES OP NIET-NALEVING VAN BESTAANDE MAATREGELEN*

## HOOFDSTUK 10: ENERGIE

### DE BENADERING VAN ENERGIE ALS EEN BASISRECHT

Energie is een basisrecht. Daarom moet de overheid voorzien in een leefbaar minimumpakket dat nooit mag worden afgesloten. Het bepalen van dit leefbaar minimumpakket moet gebeuren in overleg met de doelgroep. Een belangrijk facet binnen dit minimumpakket is alvast het optrekken van de minimumlevering van 10 ampère naar 12 ampère. Ook voor de aankomende budgetmeters voor gas moet er een systeem komen van minimumlevering.

We vragen bovendien een verbod op het volledig afsluiten van nutsvoorzieningen, voor iedereen die verblijft op het grondgebied, ongeacht zijn statuut.

- *HET BEPALEN EN IN PRAKTIJK BRENGEN VAN EEN MINIMUMPAKKET OP VLAAG VAN ENERGIE*
- *EEN VOLLEDIG VERBOD OP HET AFSLUITEN VAN NUTSVOORZIENINGEN, ONGEACHT HET STATUUT*

### ENERGIESCANS MET GARANTIES VOOR MEER MENSEN

De volgende Vlaamse regering zet het project energiescans voort en breidt het uit naar de groep mensen die het echt nodig hebben. Er is immers een grotere groep mensen die hier nood aan heeft. Daarnaast moet de garantie voorzien worden dat de uitvoering van deze energiescans door de energiesnoeiërs, als tewerkstellingsprojecten in de sociale economie die hier rond zijn ontstaan, voortgezet worden. Tot slot moet er gezorgd worden voor bijkomende middelen zodat na de éénmalige actie van de energiescan ook het energiegebruik langdurig opgevolgd wordt en mensen begeleid worden in hun traject van energiebesparing en problemen met energiebetaling. De in november 2008 aangekondigde bijkomende investering in energiescans, energiesnoeiërs en opvolging wijzen alvast in de goede richting. We hopen dan ook dat deze inspanningen nog uitgebreid worden en structureel verankerd worden.

- *UITBREIDING VAN HET PROJECT ENERGIESCANS NAAR EEN GROTERE GROEP MENSEN*
- *HET CREËREN VAN LANGDURIGE OPVOLGING EN BEGELEIDING NA HET PLAATSVINDEN VAN DE ENERGIESCAN*
- *HET STRUCTUREEL VERANKEREN VAN DE MIDDELEN VOOR DE ENERGIESNOEIËRS*

### VRIJ BESCHIKBARE BUDGETMETERS MET VOLDOENDE OPLAADPUNTEN

Budgetmeters met een hieraan gekoppelde stroombegrenzer moeten vrij beschikbaar worden. Daarnaast moet voorzien worden in voldoende oplaadplaatsen voor deze budgetmeters (ook in deelgemeentes bijvoorbeeld). Zo ontstaan er geen mobiliteitskosten bij het opladen.

- *VOLDOENDE OPLAADPUNTEN EN VRIJ BESCHIKBARE BUDGETMETERS VOORZIEN*

### DE CREATIE EN DE STIMULATIE VAN EEN LOKAAL SOCIAAL ENERGIEBELEID

De Vlaamse overheid kent een regierol toe aan de lokale besturen (gemeente en OCMW) om een lokaal sociaal energiebeleid uit te bouwen en sensibiliserende, preventieve en corrigerende maatregelen te promoten, te organiseren en te financieren. Dit zou in samenwerking met het sociale werkveld moeten gebeuren met als doelstelling een energiebeleid dat rekening houdt met alle doelgroepen. Er dient alvast in iedere gemeente een laagdrempelig infopunt te zijn (bv. Sociaal Huis) waar men ook met vragen over energie terecht kan.

- *DE VLAAMSE OVERHEID WIJST DE LOKALE BESTUREN OP HET FEIT DAT DE LOKALE REGIEROL IN SAMENWERKING MET HET LOKALE SOCIALE WERKVELD DIENT TE GEBEUREN*
- *DE VLAAMSE OVERHEID STIMULEERT DE TOTSTANDKOMING VAN EEN LOKAAL LAAGDREMPELIG INFOPUNT, WAAR MEN OOK MET VRAGEN OVER ENERGIE TERECHT KAN*

### **WIJDER VERSPREIDEN EN STIMULEREN VAN EEN AANTAL GOEDE PRAKTIJKVOORBEELDEN**

Praktijkvoorbeelden die werken rond preventie van energiearmoede en duurzaam energiegebruik zouden verder verspreid en gestimuleerd moeten worden (zoals initiatieven die energiebesparende investeringen prefinancieren voor de groep die deze investering niet kan betalen, initiatieven die gezamenlijke aankopen van energie en energiebesparende investeringen organiseren, initiatieven die werken vanuit de ervaringen van mensen in armoede met energie, ...).

- *HET STIMULEREN EN WIJDER VERSPREIDEN VAN EEN AANTAL GOEDE PRAKTIJKVOORBEELDEN*

### **ENERGIEBESPARENDE MAATREGELEN VOOR HUURDERS IN ARMOEDE**

Er moeten mogelijkheden zijn voor mensen in armoede, meestal in een situatie van huurder, om energiebesparend te kunnen wonen. Een systeem van energiepremies waarbij de huurder bepaalde zaken nadien fiscaal in mindering kan brengen, of zelf het volledige bedrag eerst moet voorschieten, of waarbij de administratieve rompslomp zo hoog is (bv. voor de terugbetaling van een spaarlamp), werken vaak niet bij mensen in armoede. Daarnaast moeten sociale verhuurkantoren, OCMW's en sociale huisvestingsmaatschappijen gestimuleerd worden in het energiezuinig en duurzaam maken van hun woningpatrimonium zonder hiervoor de kost te moeten terugvorderen bij hun huurders.

- *UITBOUW VAN EEN SYSTEEM VAN ENERGIEPREMIËS OP MAAT VAN MENSEN IN ARMOEDE*
- *SOCIALE HUISVESTINGSMAATSCHAPPIJEN, OCMW'S, SOCIALE VERHUURKANTOREN WORDEN VANUIT DE OVERHEID GESTIMULEERD OM HUN WONINGEN SNEL ENERGIEZUINIG EN DUURZAAM TE MAKEN OF DIT BIJ NIEUWBOUW DIRECT TE VOORZIEN. HIERVOOR MOET EEN SERIEUS INVESTERINGSPLAN UITGEWERKT EN UITGEVOERD WORDEN.*

### **GARANDEREN DAT DE LAC'S EEN SOCIAAL ONDERZOEK VOEREN EN DE DOSSIERS NIET GEWOON ADMINISTRATIEF AFHANDELEN**

Er is heel wat verschil in de werking van de lokale adviescommissies: sommige LAC's doen een degelijk sociaal onderzoek vooraleer tot een beslissing over te gaan en zoeken ook naar mogelijkheden voor begeleiding en nazorg. Andere beperken zich tot een louter administratieve afhandeling en doen geen sociaal onderzoek wat maakt dat mensen die hun rekeningen niet kunnen betalen sneller worden afgesloten en er geen alternatieven bekeken worden.

- *GARANDEREN DAT DE LAC'S EEN SOCIAAL ONDERZOEK VOEREN EN DE DOSSIERS NIET GEWOON ADMINISTRATIEF AFHANDELEN*

## HOOFDSTUK 11: GEZONDHEID

### **EEN STRUCTURELE ERKENNING EN SUBSIDIERING VAN WIJKGEZONDHEIDSCENTRA**

6% van de Vlaamse en 20% van de Brusselse gezinnen stelt medische zorgen uit omwille van financiële en of andere drempels. Een wijkgezondheidscentrum biedt een antwoord op de nood van mensen in armoede. Zij willen een ambulante, laagdrempelige, bereikbare en multidisciplinaire eerstelijns geneeskunde. Dit aanbod is er bij wijkgezondheidscentra en werpt haar vruchten af.

Deze centra zijn er bovendien voor iedereen, dus niet enkel voor mensen in armoede. Er zijn momenteel 16 wijkgezondheidscentra in Vlaanderen, en er staan er nog 5 in de steigers.

Ondanks veel waardering voor de belangrijke maatschappelijke rol van wijkgezondheidscentra in de verhoging van de toegankelijkheid van de gezondheidszorg, is er in Vlaanderen nog steeds geen formele erkenning van deze centra.

Er is in Vlaanderen enkel een mogelijkheid tot subsidiëring van deze centra via de VIPA-regeling (bouwsubsidies). We pleiten voor een Vlaamse subsidiëring bij het opstarten van nieuwe centra, voor initiatieven om artsen te stimuleren om in wijkgezondheidscentra aan de slag te gaan, voor de aanwerving van psychologen, diëtisten en onthaalmedewerkers en voor het opzetten van preventie-initiatieven vanuit deze centra.

Daarnaast zou de Vlaamse regering ook moeten onderzoeken hoe dergelijke centra in plattelandsgebieden kunnen opgezet worden.

- *EEN DECRETALE ERKENNING VAN DE WIJKGEZONDHEIDSCENTRA*
- *SUBSIDIERING VANUIT DE VLAAMSE OVERHEID VOOR WIJKGEZONDHEIDSCENTRA OP VLAK VAN OPSTARTBUDGET, ACTIES OM ARTSEN TE STIMULEREN, DE AANWERVING VAN ONTHAALMEDEWERKERS, DIETISTEN EN PSYCHOLOGEN EN PREVENTIE-INITIATIEVEN*
- *EEN ONDERZOEK NAAR DE METHODIEK VAN WIJKGEZONDHEIDSCENTRA OP HET PLATTELAND*

### **ACTIES ROND DE GEZONDHEIDSRECHTEN VAN MENSEN IN ARMOEDE**

Mensen in armoede weten vaak niet waar ze recht op hebben, welke tegemoetkomingen of regelingen er bestaan en bij welke instantie ze informatie kunnen krijgen door de complexiteit van het systeem. Het Vlaams Netwerk pleit dan ook voor een automatische toekenning en toepassing van een aantal van deze rechten zodat mensen in armoede bijvoorbeeld zelf hun aanvraag niet meer moeten doen.

Momenteel zijn mensen in armoede aangewezen op de informatie die ze krijgen van hulpverleners, gezondheidsverstrekkers, personeel van de mutualiteit en vakbonden, ... Maar ook daar verloopt het niet altijd goed. Het stimuleren en ondersteunen van vorming voor welzijnswerkers, gezondheidswerkers (binnen OCMW's, CAW's,...), huisartsen, vakbonds- en mutualiteitspersoneel, ... over hoe ze de rechten van mensen in armoede proactief kunnen benaderen. De toegang tot bijvoorbeeld het Omnio-statuuut is van groot belang om datgene waar mensen in armoede recht op hebben in praktijk om te brengen. Daarnaast is de toepassing van de derdebetalersregeling ook een belangrijk voorbeeld van een recht dat veel te weinig toegepast wordt.

- *AUTOMATISCHE TOEPASSING VAN RECHTEN*
- *VORMING AAN WELZIJNSWERKERS, GEZONDHEIDSWERKERS, ... OVER HOE ZE RECHTEN VAN MENSEN PROACTIEF KUNNEN BENADEREN*

## **DE CAMPAGNES ROND GEZONDE VOEDING EN BEWEGING ZIJN HET STRUCTURELE DOE-PROCESSEN**

Door de verschillende campagnes weten mensen in armoede vaak al wat gezond is en wat goed voor hen zou kunnen zijn. Alleen botsen ze op een aantal structurele drempels zodat ze deze kennis in de praktijk niet (kunnen) toepassen (financiële, materiële, sociale, ... drempels). Het sensibiliseren rond lekkere en gezonde voeding en beweging heeft pas succes als het gebeurt door en voor de mensen in armoede zelf (bottom-up). Uit de praktijk is gebleken dat het bereik en de resultaten van dergelijke processen veel doeltreffender zijn dan een campagne met folders, affiches, reclamespots. Deze doe-processen bieden de kans om samen met de mensen te werken aan de gewoontes. "Gezond" en "beweging" worden vaak niet als enige insteek gebruikt, maar in combinatie met samen dingen doen, samen koken, gezellig, lekker, goedkoop, ... en bovendien wordt er een koppeling gemaakt met andere thema's die aansluiten bij de leefwereld van de groep. Tot slot is gezonde voeding ook gerelateerd met het geestelijke welzijn. Dergelijke processen hebben hier aandacht voor.

Kennis rond gezonde voeding gebeurt stapsgewijs en praktijkgericht met aandacht voor het leer- en vormingsproces en vanuit de leefwereld van mensen in armoede. Dergelijke doe-processen vragen een professionele ondersteuning en continuïteit wil men mensen in armoede versterken. Het is dan ook van groot belang dat de Vlaamse overheid deze processen meer structureel ondersteunt en een structurele samenwerking met verschillende partners uit het gezondheid- en welzijnsveld stimuleert en ondersteunt. Hier ligt ook een belangrijke rol weggelegd voor de lokale overheid en de lokaal sociaal beleidsplannen. De Vlaamse overheid moet hiervoor impulsen geven.

- *ONDERSTEUNING VAN DOE-PROCESSEN IN PLAATS VAN GROOTSCHALIGE CAMPAGNES OP VLAAK VAN GEZONDE VOEDING EN BEWEGING*
- *IMPULSEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID OM HET THEMA GEZONDHEID INGANG TE DOEN VINDEN IN DE LOKALE SOCIALE BELEIDSPLANNEN*

## **STRUCTURELE AANPAK VAN DE TOEGANG TOT GEZONDE VOEDING**

Steeds meer mensen doen beroep op voedselbanken en voedselbedeling. Dat dit in een Vlaanderen van de 21<sup>ste</sup> eeuw moet bestaan is schrijnend. Er moeten structurele maatregelen komen in de armoedebestrijding om dergelijke systemen overbodig te maken. Momenteel zijn ze een noodzakelijk kwaad.

Voedselpakketten en –overschotten beantwoorden momenteel niet aan de noden van mensen en in meer landelijke gebieden waar er geen initiatieven zijn, blijven mensen dikwijls in de kou staan. In de praktijk is gebleken dat het sociaal kruidenierssysteem een antwoord biedt op deze vraag naar een menswaardige voedselbedeling. Het Vlaams Netwerk is geen voorstander van het creëren van twee systemen in de maatschappij, namelijk het feit dat er cru gezegd "winkels voor de rijken" en "winkels voor de mensen in armoede" naast elkaar bestaan. We zijn eerder voorstander van het wegnemen van een aantal structurele drempels en het introduceren van structurele maatregelen die mensen uit de armoede halen. In afwachting hiervan zouden er betere afspraken moeten komen met de voedselindustrie en voeding aan verminderde prijzen, ook naar verdeling toe in meer landelijke gebieden. Ook het subsidiëren van lokale initiatieven als de sociale kruideniers kan een eerste, niet structureel, antwoord bieden aan de nood van mensen in armoede naar goedkopere en betaalbare voeding.

Tot slot is ook het stimuleren van de sociale restaurants en coöperatieven van mensen in armoede zelf een belangrijke instrument in het toegankelijk maken van gezonde voeding.

- *STRUCTURELE MAATREGELEN IN DE ARMOEDEBESTRIJDING OM VOEDSELBANKEN EN VOEDSELBEDELING OVERBODIG TE MAKEN*
- *ONDERSTEUNING VAN SOCIALE KRUIDENIERS, SOCIALE RESTAURANTS EN COÖPERATIEVEN*

### **EEN MEER LAAGDREMPelige GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG MET AANDACHT VOOR NAZORG**

Mensen in armoede staan er vaak alleen voor en weten niet waar ze terecht kunnen. Een vereniging waar armen het woord nemen, een buurthuis, een sociaal restaurant,... is de eerste opstap voor mensen om uit hun isolement te komen en creëert de broodnodige ontmoetingskansen. In Vlaanderen bestaan er reeds een aantal laagdrempelige projecten m.b.t. geestelijke gezondheid en armoede (bv. het project Mikado in Antwerpen, de samenwerking tussen De Schakel en het Sint-Jan ziekenhuis in Brussel, ...). In deze projecten wordt de brug geslagen tussen gezondheids- en welzijnsdiensten en wordt er een structurele samenwerking tussen diensten uitgebouwd. De expertise van de verenigingen waar armen het woord nemen rond geestelijke gezondheidszorg wordt ingezet. Spijtig genoeg zijn dit meestal geïsoleerde werkingen die er gekomen zijn via projectsubsidiering of dankzij het initiatief en doorzettingsvermogen van plaatselijke deskundigen. De overheid zou aan deze goede initiatieven een ruimere bekendheid kunnen geven en ze bestendigen op een duurzame manier (met aandacht voor continuïteit en lokale dynamiek) in gans Vlaanderen.

Een ander element op vlak van laagdrempeligheid is het feit dat Centra Geestelijke Gezondheidszorg momenteel te weinig outreachend (kunnen) werken. Het zou goed zijn dat hulpverleners van deze centra meer de mensen zelf zouden kunnen opzoeken: in buurthuizen, via huisbezoeken, ...

- *HET ONDERSTEUNEN VAN LAAGDREMPelige INITIATIEVEN OP VLAK VAN GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG EN ARMOEDE IN HEEL VLAANDEREN*
- *MEER OUTREACHENDE HULPVERLENING IN DE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG*

### **WEGWERKING VAN DE WACHTLIJSTEN IN DE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG**

Momenteel zijn er wachtlijsten op vlak van geestelijke gezondheidszorg in Vlaanderen. Om situaties niet nog schrijnender te maken dient dit probleem dringend aangepakt te worden. Een beter toegankelijke ambulante geestelijke gezondheidszorg is immers een belangrijke schakel in de nazorg en een schakel in de preventie voor residentiële zorg.

- *HET WEGWERKEN VAN DE WACHTLIJSTEN IN DE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG*

### **ER IS MEER NODIG DAN GRATIS BORSTKANKERSCREENINGS**

Jaarlijks wordt er bij ongeveer 4000 vrouwen in Vlaanderen borstkanker vastgesteld. De kans dat een vrouw voor haar 74<sup>ste</sup> borstkanker krijgt is één op elf. De kans op genezing is veel groter als de ziekte in een vroeg stadium wordt vastgesteld. In Vlaanderen worden sinds 15 juni 2001 daarom borstkankerscreenings georganiseerd voor vrouwen tussen de 50 en 69 jaar. Het mammografisch borstsonderzoek wordt terugbetaald door het ziekenfonds. Toch blijven mensen in armoede hierop vaak afwezig. Ook ervaringen van mensen die geweigerd worden omdat ze geen lid zijn van een ziekenfonds komen helaas voor.

Om dergelijke campagnes voor mensen in armoede toegankelijk te maken, zijn volgende voorwaarden vereist: het verhogen van de middelen van het Sociaal Fonds van de Liga tegen Kanker waarop mensen in armoede zouden kunnen beroep doen indien borstkanker wordt vastgesteld, het investeren in de begeleiding van mensen in armoede. Dit om mensen te overtuigen dat een dergelijk onderzoek zinvol is, om te helpen in het opstellen van een dossier voor het Sociaal Fonds van de Liga tegen Kanker en om mee te zoeken naar een goede zorg en integrale hulpverlening.

- *HET VOORZIEN IN BELANGRIJKE RANDVOORWAARDEN (O.A. HET INVESTEREN IN BEGELEIDING VAN MENSEN) NAAST DE GRATIS BORSTKANKERSCREENINGS*

### **DE VLAAMSE ZORGVERZEKERING VIA DE ALGEMENE VLAAMSE MIDDELEN**

De Vlaamse zorgverzekering biedt een tegemoetkoming in de kosten voor niet-medische zorg. Het systeem valt uiteen in twee delen: enerzijds de aansluiting bij een zorgkas en de betaling van de jaarlijkse bijdrage, en anderzijds het bekomen van een uitkering voor thuiszorg of residentiële zorg als men zorgbehoevend is. Vanaf 26 jaar wordt er een verplichte bijdrage van 25 euro (in sommige gevallen wordt dit tot 10 euro teruggebracht) gevraagd. Bij het niet-betalen van de verplichte bijdrage hangt er een hoge administratieve geldboete aan vast. Mensen in armoede die het financieel moeilijk hebben zijn vaak het slachtoffer geworden van deze hoge boetes. Na deurwaarderskosten lopen schulden hierdoor vaak op tot enkele honderden euro's. Het is dus vooral noodzakelijk dat de Vlaamse overheid de verplichte bijdrage van 25 euro (of 10 euro) zo snel als mogelijk via de algemene middelen regelt.

Brusselaars kunnen vrijwillig aansluiten bij deze Vlaamse Zorgverzekering. Wie echter niet tijdig inschrijft, riskeert het om 10 jaar te moeten wachten op de zorgvergoeding zelf. Dit moet aangepast worden.

- *DE BIJDRAGE VOOR DE ZORGVERZEKERING WORDT VIA DE ALGEMENE VLAAMSE MIDDELEN GEREGLD*
- *HET AANPASSEN VAN HET INSCHRIJVINGSSYSTEEM VAN DE ZORGVERZEKERING IN BRUSSEL*

Voor meer informatie en reacties betreffende dit memorandum:

Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen vzw  
Vooruitgangstraat 323, bus 6  
1030 Brussel  
Tel 02/204.06.50  
Fax 02/204.06.59  
Mail [info@vlaams-netwerk-armoede.be](mailto:info@vlaams-netwerk-armoede.be)  
Web [www.vlaams-netwerk-armoede.be](http://www.vlaams-netwerk-armoede.be)